

gemeente Loon op Zand

Kadernota 2013-2016

Inhoudsopgave

pagina

1.	Inleiding	4
2.	Denkrichting gemeentebestuur	6
3.	Vertaling visie naar domeinen.....	8
3.1	Bestuur en organisatie.....	9
3.2	Wonen	15
3.3	Werken	22
3.4	Welzijn	23
3.5	Van kadernota tot programmabegroting 2013-2016	35
4.	Herijking financieel meerjarig perspectief	36
5.	Vermogenspositie	46
	Bijlage 1	48

1. Inleiding

De rol van de (lokale) overheid zal de komende jaren moeten veranderen om aan alle maatschappelijke vragen het hoofd te kunnen bieden. Hier hoort onvermijdelijk bij, het maken van andere keuzen dan in het verleden.

Opbouw kadernota

In hoofdstuk 2 is een denkrichting van het gemeentebestuur opgenomen op Loon op Zand in 2015. Dit is geen formeel vastgestelde visie maar een denkrichting vanuit de verschillende fracties uit de gemeenteraad die als kapstok en ter inspiratie heeft gediend om een raadpleging met de inwoners vorm te geven.

Die raadpleging is een initiatief van de gemeenteraad waarin een beeld van de rol van de gemeente in de toekomst wordt geschetst en waarvan de gemeenteraad het belangrijk vindt om de mening van de inwoners daarover te polsen.

De reden dat deze denkrichting ook in deze kadernota is opgenomen is dat daarmee enerzijds de relatie naar de uitkomsten van de raadpleging kan worden gelegd en anderzijds dat de denkrichting meer omvat dan de elementen van de raadpleging, vooral het onderdeel Bestuur en organisatie.

In hoofdstuk 3 is beknopt een vertaling van de denkrichting naar de volgende vier domeinen opgenomen:

- Bestuur en organisatie;
- Wonen;
- Werken;
- Welzijn.

Bij de uitwerking in hoofdstuk 3 starten we met Bestuur en organisatie. Niet omdat dit het belangrijkste domein is, maar omdat daarin verschillende ontwikkelingen worden geschetst die van invloed zijn op de rol die de (lokale) overheid in de toekomst moet gaan innemen. De rolopvatting die daarin geschetst wordt, is mede leidend voor de uitwerking van de overige drie domeinen.

In hoofdstuk 3 is vervolgens per domein een korte inleiding opgenomen inclusief de stellingen die tijdens de raadpleging aan de orde zijn geweest en, voor zover aan de orde, is de uitkomst van de raadpleging aangegeven. Daarnaast is een aanzet gegeven voor de richting waarbinnen uiteindelijk concrete maatregelen moeten worden getroffen.

Financieel

Hoofdstuk 4 bevat de actualisatie van ons financieel meerjarig perspectief (structurele middelen). Ten opzichte van de vastgestelde begroting 2012-2015 is dit perspectief verslechterd doordat gemeenten ook te maken krijgen met de effecten van de extra bezuinigingen die door de rijksoverheid genomen moeten worden om tot een begrotingstekort van maximaal 3% te komen. Hoofdstuk 4 geeft daarmee tevens een beeld van de hoogte van de nog te nemen bezuinigingsmaatregelen voor de komende jaren. In de financiële tabellen is 2012 buiten beschouwing gelaten, de ontwikkeling van dat jaar is opgenomen in Bestuursrapportage 2012-I. De jaarschijf 2016 wordt bij de komende begroting toegevoegd, dit vormt op zich geen probleem omdat er voor dat jaar bijvoorbeeld geen grote voorgenomen extra investeringen zijn.

In hoofdstuk 5 gaan we kort in op onze vermogenspositie (incidentele middelen).

Algemene opmerking ten aanzien van internet-enquête en uitkomsten raadpleging

Internet-enquête

Naast de raadplegingen van de inwoners, is via internet de mogelijkheid geboden om te reageren op dezelfde stellingen die tijdens de raadpleging aan de orde zijn geweest, de respons bedroeg ongeveer 50 reacties. Men had hierbij drie opties: eens, oneens of anders. Bij de laatste optie was er tevens gelegenheid een tekstuele aanvulling op te nemen. In deze kadernota wordt bij de betreffende stelling eerst de uitslag van de enquête vermeld, zonder de tekstuele toevoeging die is gedaan. De raad heeft een separaat document ontvangen waarin zowel de uitgebreide uitslag van de enquête als de integrale verslagen van de raadplegingen zijn opgenomen.

Raadpleging

Hoewel de opkomst niet heel hoog was, is er tijdens de raadplegingen wel een brede variatie aan meningen over de verschillende stellingen naar voren gekomen, die voor de raad aanknopingspunten kan bieden voor de uiteindelijke afwegingen.

Alle stellingen zijn in totaal 12 keer (4 groepen tijdens 3 avonden) aan de orde geweest. Hiervan zijn verslagen beschikbaar, die te uitgebreid zijn om integraal in deze kadernota op te nemen. Om een logische opzet in de kadernota aan te brengen (van denkriching tot mogelijke maatregelen) is ervoor gekozen, voor zover mogelijk, de rode draad uit die verslagen op te nemen met toevoeging van enkele citaten.

12 juni 2012

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

P.A.M. van Bavel

de burgemeester,

W.C. Luijendijk

2. Denkrichting gemeentebestuur

Voor de volledigheid van deze kadernota nemen we de kern van de denkrichting in dit hoofdstuk op. Verder in deze nota wordt dit aangehaald als visiedocument.

Loon op Zand in 2025

Missie

Loon op Zand is een financieel gezonde, bestuurlijk onafhankelijke en hoogwaardig landelijke gemeente.

Visie

In de gemeente Loon op Zand is het voor inwoners en ondernemers goed wonen, leven, werken en recreëren. Het is een aantrekkelijke gemeente met voorzieningen van hoge kwaliteit voor alle leeftijden, voor bewoners van buurgemeenten en toeristen is het goed recreëren, winkelen en ontspannen. Ondernemerschap van de lokale bevolking wordt gestimuleerd. Behoud van de landelijke en natuurlijke uitstraling is kaderstellend.

Algemene karakteristiek

Loon op Zand is een middelgrote gemeente omringd door een aantrekkelijk natuurrijke landelijke omgeving. De gemeente bestaat uit de drie kernen Kaatsheuvel (ca. 16.400 inwoners), Loon op Zand (ca. 6.000 inwoners) en De Moer (ca. 600 inwoners). De centrale ligging in Midden-Brabant en de situering tussen de twee steden Tilburg en Waalwijk maakt de bereikbaarheid optimaal. Elk van de drie kernen heeft haar eigen identiteit, karakteristieke kenmerken en cultuurhistorische achtergrond. Tegelijkertijd zetten de drie kernen zich gezamenlijk in om een aantrekkelijke recreatieve en toeristische gemeente te zijn. De gezamenlijkheid versterkt de drie kernen.

Wonen 2025

Loon op Zand heeft een aantrekkelijke woonklimaat met gevarieerde woonwijken, levensloopbestendige huizen, groene en veilige woonomgevingen. Duurzaamheid van bouwen en wonen staat voorop. Kleinschalige zorg- en basisvoorzieningen zijn goed bereikbaar dicht bij huis. Buurtzorg en nabuurschap stellen inwoners maximaal in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. Voor fysieke en sociale veiligheid is maximale aandacht. De inwoners laten zien dat op basis van eigen verantwoordelijkheid de leefbaarheid van wijken en buurten optimaal is. Samenwerking met woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en ondernemers dragen bij aan een goede leefbaarheid in buurt en wijk.

Werken 2025

Loon op Zand staat als aantrekkelijke toeristische en recreatiegemeente bekend. Het rijkelijke natuurgebied waarmee deze gemeente is omzoomd evenals de vele recreatieve en toeristische voorzieningen dragen hier aan bij. Dit maakt dat veel huishoudens in onze gemeente direct en indirect hun boterham kunnen verdienen aan toerisme. Recreatiepark de Efteling zorgt jaarlijks voor miljoenen bezoekers en bevindt zich daarmee nationaal en internationaal in het topsegment. De gemeente biedt ondernemers op het gebied van recreatie en toerisme een aantrekkelijk vestigingsklimaat en vervult daarbij een voorwaarden-scheppende rol. Er is positieve aandacht voor kleine ondernemersinitiatieven. Behoud van de landelijke en natuurlijke uitstraling evenals de geldende milieuregels vormen daarbij de kaders. Toegang en bereikbaarheid van de natuurgebieden zijn optimaal door ruime, geconcentreerde parkeermogelijkheden aan de randen van de natuurgebieden en goede wandel- en fietspaden binnen de natuurgebieden. De drie kernen zijn onderling goed bereikbaar via goede wegen en veilige fietspaden.

Welzijn 2025

Een rijk verenigingsleven op sociaal-cultureel en sportief gebied zorgt voor een gemeente met inwoners die op elkaar betrokken zijn. Inwoners en verenigingen gaan uit van eigen kracht en zelfredzaamheid. Ontmoetingsplaatsen versterken het gemeenschapsgevoel. Voor de gemeente is belangrijk dat haar inwoners volwaardig, zelfstandig en veilig kunnen leven op het gebied van wonen, werken, deelname aan de samenleving en mobiliteit. Uitgangspunt is dat iedereen aanspraak kan maken op een fatsoenlijk bestaan en niemand aan de kant hoeft te staan. Een sociaal vangnet zorgt daarvoor. Doelgroepenbeleid zorgt voor aanvullende stimulerende maatregelen om beleidsdoelen te realiseren. De gemeente stimuleert en faciliteert de sociale samenhang. Leefbaarheid en maatschappelijke participatie van iedereen binnen de gemeente. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers wordt de kwaliteit van de samenleving op basis van solidariteit op peil gehouden.

Bestuur (overheid) 2025

De overheid is op de eerste plaats van de burgers. De gemeente legt de nadruk op haar proactieve regierol bij de uitvoering van haar taken. Daarbij stimuleert zij door goede communicatie- en informatievoorzieningen haar inwoners tot een actieve rol als medeburgers. Er wordt vooral ruimte geboden voor eigen initiatief vanuit de inwoners, organisaties en ondernemingen. Vrijwilligerswerk, mantelzorg en andere vormen waarin inwoners hun verantwoordelijkheid hebben genomen worden door de gemeente ondersteund en gestimuleerd.

De gemeentelijke balie voor directe dienstverlening aan haar burgers is goed bereikbaar binnen de gemeente zelf. Daarnaast is de gemeente maximaal en interactief bereikbaar via digitale kanalen (internet, social media, etc.).

Verschillende gemeentelijke taken zijn uitbesteed (geprivatiseerd) en/of worden samen met anderen uitgevoerd. Op regionaal niveau wordt samengewerkt met omliggende gemeenten, enerzijds om vergelijkbare taken efficiënt te kunnen verwezenlijken en anderzijds om samen met anderen ook een sterke en aantrekkelijke regio te zijn. Als lokale overheid heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om over de lokale gemeentegrenzen heen te kijken. Regionale en provinciale betrokkenheid zijn noodzakelijk om de eigen positie te kunnen versterken door gedeelde problemen samen met anderen op te lossen. De uit te voeren taken vinden plaats binnen de geldende financiële kaders.

Rode draad in de denkrichting

De gemeente stimuleert haar inwoners om actief deel te nemen aan de samenleving. Er is ruimte voor eigen initiatieven vanuit bewoners, organisaties en ondernemingen. De gemeente ondersteunt vrijwilligerswerk, mantelzorg en andere vormen waarin inwoners hun verantwoordelijkheid nemen. Verschillende gemeentelijke taken worden uitbesteed en/of samen met anderen uitgevoerd. We werken samen met gemeenten uit de regio. Om zo de kwetsbaarheid en kosten te verminderen en de kwaliteit te verhogen. Maar ook om een sterke en aantrekkelijke regio te zijn.

3. Vertaling visie naar domeinen

In dit hoofdstuk vindt de vertaling van de visie naar de verschillende domeinen plaats. Zoals we in de inleiding aangeven, beschrijven we 'Bestuur en organisatie' als eerste domein omdat hierin de rode draad voor de overige domeinen aan bod komt. Dit domein is geen onderdeel van de raadpleging met de inwoners geweest.

Voorop staat inhoud en beleid, ofwel hoe willen we in de toekomst invulling geven aan de verschillende beleidsvelden en taken waar we als gemeente voor onszelf een rol zien weggelegd. De realiteit van alle dag is echter ook dat we te maken hebben met aanhoudend slechte economische en financiële omstandigheden. Hierin is de noodzaak gelegen om zowel voor de korte als lange termijn maatregelen te nemen waarmee onze financiële positie weer gezond wordt en blijft.

Om die reden is bij de uitwerking van de domeinen ook aangegeven in welke richting deze maatregelen gevonden kunnen worden. Dit zijn echter niet de eerste maatregelen die we de afgelopen jaren hebben getroffen. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de maatregelen waartoe bij de begroting 2011 en 2012 al is besloten. Het betreft een samenvatting van de dekkingsplannen van die twee jaren gegroepeerd naar domein en onderverdeeld per programma c.q. soort. Niet in alle gevallen is er sprake van een exacte aansluiting tussen een programma en een domein.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bestuur en organisatie					
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	26.750	43.453	43.453	43.453	43.453
Belastingverhoging (inclusief inflatieverhoging)	88.788	191.288	293.788	396.288	446.288
Bedrijfsvoering	211.312	325.512	346.412	348.112	348.112
Formatie	368.525	795.795	934.431	1.045.566	1.045.566
subtotaal	695.375	1.356.049	1.618.084	1.833.419	1.883.419
Wonen					
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	40.000	165.000	165.000	165.000	165.000
Programma 3 Openbare ruimte	373.453	811.962	731.962	431.962	431.962
Programma 11 Bouwen en wonen	0	15.000	15.000	15.000	15.000
subtotaal	413.453	991.962	911.962	611.962	611.962
Werken					
Programma 7 Recreatie en toerisme	24.500	24.500	24.500	24.500	24.500
subtotaal	24.500	24.500	24.500	24.500	24.500
Welzijn					
Programma 5 Onderwijs en kinderopvang	10.000	76.752	76.752	76.752	76.752
Programma 6 Cultuur en sport	62.217	181.564	182.297	182.297	182.297
Prg 9 Maatsch onderst en volksgezondheid	223.710	592.784	592.784	592.784	592.784
subtotaal	295.927	851.099	851.833	851.833	851.833
Totaal besloten maatregelen in 2011 en 2012	1.429.255	3.223.610	3.406.379	3.321.714	3.371.714

Ten aanzien van belastingverhoging kan opgemerkt worden dat hierin een bedrag van ongeveer € 100.000 is opgenomen voor inflatiecorrectie.

Naast deze besloten maatregelen zijn in de begroting 2012-2015 eveneens aanvullende mogelijke maatregelen benoemd waarmee de nog resterende bezuinigingstaakstelling ingevuld zou kunnen worden, zoals de bibliotheek. Hierover is echter geen besluit genomen. Om die reden maken die mogelijkheden ook deel uit van de mogelijke besparingen die in dit hoofdstuk benoemd worden.

Ten aanzien van de formatie kan opgemerkt worden dat de realisatie hiervan redelijk op schema ligt. Ten opzichte van het bedrag in 2016 (€ 1.045.000) is zo'n € 250.000 nog niet concreet ingevuld. Daar kan pas invulling aan gegeven worden wanneer, op basis van uitspraken over de kadernota, duidelijk is welke taken we in de toekomst niet meer of minder uitvoeren.

3.1 Bestuur en organisatie

Bestuur & Organisatie

De rol en positie van Loon op Zand als lokale overheid verandert binnen de samenleving. Nederland heeft behoefte aan een andere overheid¹. Een overheid die vertrouwen heeft in de daadkracht van zijn burgers en taken en verantwoordelijkheden uit handen durft te geven. Digitalisering is onomkeerbaar en social media zijn diepingrijpend. Een overheid die zelf alle touwtjes in handen wil houden, past dus niet binnen het huidige tijdsbeeld. Daarbij komt dat de opgaven, waarvoor we staan, complexer en groter worden. De nieuwe taken moeten we met minder middelen uitvoeren. Daarnaast verandert de wereld in een razend tempo. Veel gemeentelijke organisaties zijn daar niet of onvoldoende op toegerust. Een andere belangrijke ontwikkeling die we zien is dat burgers steeds vaker en meer zelf initiatieven kunnen ontwikkelen en/of kunnen meesturen. Ook bedrijven en verenigingen streven naar een directere invloed op processen die nu nog vooral door de overheid worden aangestuurd. We zien een wijziging in rollen en taken van de gemeente, namelijk bewegingen van boven naar beneden en van links naar rechts. Naast een 'terugtrekkende overheid' zien we een toename van samenwerkingsverbanden met andere partijen, binnen en buiten de gemeente.

Taak → Rol ↓	(Wettelijke) taak voor gemeente +	Geen formele taak -
(Uitvoerende rol gemeente +	Verantwoorde en rationele uitvoering voorbeeld: GBA	Faciliteren, verbinden, organiseren voorbeeld: Kernwinkelgebied
Geen (uitvoerende) rol gemeente -	Zorg voor goede uitvoering/ opdrachtgeverschap voorbeeld: WMO	Terugtrekken voorbeeld: bibliotheek

In bovenstaande matrix visualiseren we de rollen van de gemeente met voorbeelden.

We willen duidelijk zijn waar we als gemeente echt voor staan

Mirko Noordegraaf, hoogleraar Publiek Management, merkt op dat gemeenten te lang een te grote broek hebben aangetrokken met als gevolg dat verwachtingen worden gewekt, die gemeenten niet (tijdig) kunnen waarmaken. Terugkomen op gedane toezeggingen of niet invulling geven aan gewekte verwachtingen is in feite een doodzonde. Omstandigheden mogen veranderen, maar ooit gedane toezeggingen hebben voor veel van onze inwoners eeuwigheidswaarde.

Samen werken aan de wijk²

We zien dat de overheid steeds meer taken en verantwoordelijkheden uit handen durft te geven. Dit krijgt vorm via verschillende vormen van zeggenschap. Hierbij is de burger iemand die zijn leefomgeving mede bepaalt en inricht. Die inrichting bepaalt hij – aldus de VNG – het liefst samen met zijn wijk- of dorpsbewoners. De overheid hoeft hierbij als partner slechts te faciliteren. De samenwerking is in feite een vorm van coproductie. Door het uitbesteden van taken en verantwoordelijkheden (= schrappen van taken) kunnen we bezuinigen op de formatie. De burger die binnen gemeentelijke randvoorwaarden zelf kan bouwen, wordt hiermee 'ontwikkelaar'. Vorig jaar adviseerde de werkgroep 'Anders besturen' het college om burgerparticipatie in onze gemeente handen en voeten te geven. Daarbij is aangegeven vooral gebruik te maken van de spelregels, opgesteld door de Nationale ombudsman. In de eerste helft 2012 brengen we over dit onderwerp advies uit. Mooie voorbeelden van samenwerking met onze inwoners zijn de ontwikkeling van dorpskern De Moer en het project Van Salm-Salmstraat in Loon op Zand. De eerste evaluatie van 'Samenwerken aan de wijk' in

¹ Discussiestuk VNG: Thorbecke 2.0.

² Een vorm van burgerparticipatie.

2011 leverde positieve resultaten op en biedt ons voldoende kansen voor de doorontwikkeling ervan.

Samenwerking

Als lokale overheid hebben we de verantwoordelijkheid om over onze grenzen heen te kijken. Dit doen we door op strategisch niveau in ROM-verband en in De Langstraat met de gemeenten Waalwijk en Heusden samen te werken. Op het vlak van de operationele samenwerking met Waalwijk, voeren we op dit moment, met behulp van bureau Berenschot, een nader onderzoek uit. Naast Waalwijk behoort operationele samenwerking met andere gemeenten ook tot de mogelijkheden. Op die manier verminderen we onze kwetsbaarheid, verhogen we de kwaliteit van onze dienstverlening en verminderen we waar mogelijk de kosten. Daarnaast komt samenwerking ten goede aan de kracht en aantrekkelijkheid van de regio, wat noodzakelijk is om onze eigen positie te kunnen versterken.

Overigens vindt in deze regio dit jaar vanuit de provincie Noord-Brabant een onderzoek plaats naar de bestuurskracht³. In de uitvoeringsagenda van het bestuursakkoord heeft de provincie gevraagd om samen met de VBG⁴ de huidige Brabantse situatie van de bestuurlijke organisatie in beeld te brengen en hierop een visie te ontwikkelen. Daarbij heeft de provincie aangegeven het belangrijk te vinden dat gemeenten hun (toekomstige) taken aankunnen. De resultaten van de bestuursscan kunnen worden gebruikt bij de denk- en ontwikkelrichting over de eigen werkwijze, de eigen positie en die in samenwerking met andere partners. Naast samenwerkingsverbanden met partners buiten de gemeenten, constateren we een intensivering van de samenwerking met partijen binnen de gemeente. Centrummanagement, parkmanagement en het hiervoor al aangehaalde 'Samen werken aan de wijk' zijn hier mooie voorbeelden van.

Deregulering

Naast de ontwikkelingen die met name buiten de invloedssfeer van de overheid plaatsvinden, zien we dat gemeenten teveel moeten maar vaak te weinig kunnen. Daarnaast laten gemeenten zich teveel leiden door kwaliteitssystemen (control op control). We zitten onszelf soms in de weg door de wijze waarop we zijn georganiseerd. De praktijk laat zien dat gemeenten vaak gevangen zitten binnen een strak juridisch kader. De wens om als overheid steeds verder terug te treden, onder andere via deregulering, staat haaks op vele bestaande en nieuwe spelregels waarop de samenleving een beroep kan en vaak wil doen. We schaffen via een dereguleringsoperatie vele spelregels af maar zien dat er in een korte tijd weer de nodige nieuwe spelregels via de achterdeur worden ingevoerd. We vinden het van belang om permanent het nut en de noodzaak van spelregels tegen het licht te houden.

Dienstverlening

Onze (elektronische) dienstverlening aan burgers, bedrijven en ondernemers ontwikkelt zich de komende jaren verder met het doel dat de gemeente over enkele jaren hét centrale loket van de overheid is. In deze ontwikkeling wordt de afhandeling van enkelvoudige vragen en producten steeds meer overgebracht naar de frontoffice (KCC⁵). Goede afspraken met de backoffice en de inzet van ICT⁶ zijn daarbij noodzakelijk. Vanaf april dit jaar verandert onze dienstverlening en is iedere bezoeker aan de Gemeentewinkel voortaan altijd nummer één. Door vooraf een afspraak te maken en informatie te geven over wat voor het bezoek nodig is, garanderen we onze klanten geholpen te worden op het afgesproken tijdstip. Een afspraak maken kan via de website, telefonisch of persoonlijk bij de receptie. Op die manier werken we klantvriendelijker, efficiënter en sneller en snijdt het mes voor klant en leverancier aan twee kanten. Daarnaast zijn lange wachttijden voor het regelen van gemeentezaken verleden tijd. We werken daarbij zaak- en procesgericht. Dit helpt ons om de burger juist te informeren over de voortgang van de betreffende (aan)vragen. Een grote uitdaging voor ons is het maximaal benutten van de digitale kanalen. Met de invoering van een nieuw Content Management-systeem in 2012 geven wij onze dienstverlening een verdere kwaliteitsimpuls.

³ Project 'Krachtig bestuur in Brabant': onderzoek dat in 2012 wordt uitgevoerd om de Brabantse bestuurlijke organisatie in beeld te brengen en hierop een visie te ontwikkelen.

⁴ Vereniging van Brabantse Gemeenten.

⁵ Klant Contact Centrum.

⁶ Informatie Communicatie Technologie.

Doorontwikkeling organisatie

De afgelopen jaren is door onze organisatie hard gewerkt aan de uitwerking van de actiepunten van de verschillende verbeteragenda's. Deze zijn met ondersteuning door bureau Van Spaendonck opgesteld. Niet alleen de organisatiestructuur was en is hierbij punt van aandacht, ook de werkwijze en de competenties van onze medewerkers die met onze strategische opgaven aan de slag gaan (zie volgende item). Het gaat daarbij om de intensivering van projectmatig werken en het gaan toepassen van programmamanagement. Onze organisatie blijft zich de komende jaren richten op de doorontwikkeling naar een meer regisserende gemeente waarbij we constant op zoek blijven naar de juiste samenwerkingsverbanden.

Medewerker nieuwe stijl

Een zich terugtrekkende overheid vraagt om een ander type medewerker. De ambtenaar van de toekomst weet dat de legitimering van zijn werk buiten het gemeentehuis ligt. Vaak complexe maatschappelijke vraagstukken vormen het uitgangspunt van zijn werk. Dat vraagt om andere competenties. In het contact met burgers en instellingen zijn goed kunnen luisteren, analyseren, het uitstellen van oordelen en het gezamenlijke belang voor ogen houden cruciaal. Ook onze medewerkers die aan de minder strategisch gerichte opgaven werken, hebben te maken met hun veranderende rol in de samenleving. Van uitvoerder naar regisseur, van controleur naar adviseur, van 'allesdoener' naar (uitbestede) grote lijnen. De gemeente wordt meer partner in het geheel en is minder alles bepalend. Een medewerker is echter geen automatische piloot waarbij je de knop kunt omzetten van 'traditioneel' naar 'vernieuwend'. Dit vraagt van ons als werkgever om investeringen op het terrein van vorming, training en scholing en van onze medewerkers de wil en bereidheid om deze noodzakelijke en uitdagende omslag te kunnen maken.

Uitkomsten raadpleging

Tijdens de raadpleging zijn geen afzonderlijke stellingen over Bestuur en organisatie aan de inwoners voorgelegd. De raadpleging zelf is wel een voorbeeld van de nieuwe manier van werken waarbij er een groter beroep op onze inwoners wordt gedaan, zowel voor het vergroten van de betrokkenheid als het benutten van kennis die binnen de lokale samenleving aanwezig is.

Richting

Het onderdeel richting bevat op hoofdlijnen de vertaling door het college van "visiedocument-raadpleging-uitkomst" naar meer concretere maatregelen en/of acties. In een aantal gevallen kunnen deze gecombineerd worden met een financiële besparing en in een aantal gevallen dus niet, het kan dan zelfs om een extra investering gaan.

Maatregelen tot besparingen c.q. inkomstenverhoging

Bedrijfsvoering en formatie

Zoals uit de tabel aan het begin van dit hoofdstuk blijkt, wordt 40% van de tot nu toe genomen besluiten gevormd door maatregelen op bedrijfsvoering en formatie.

Extra besparingen op formatie en bedrijfsvoering zijn alleen nog mogelijk wanneer taken echt geschrapt worden. Voor de goede orde: dit betekent dus bijvoorbeeld niet minder subsidie of werkzaamheden uitbesteden. Bij verlening van lagere subsidies vermindert over het algemeen namelijk de ambtelijke inspanning niet en bij uitbesteding kan wellicht bespaard worden op formatie maar komen er facturen van externen voor in de plaats.

Formatie bestuur

In het kader van de terugtrekkende overheid neemt ook het aantal taken waarop de gemeente actief invloed uitoefent af. Vanuit die optiek zou na de verkiezingen in 2014 een college bestaande uit de burgemeester en drie wethouders kunnen volstaan. Hiermee kan een structurele besparing worden gerealiseerd van € 100.000 (voor 2014 overigens 50%).

Andere mogelijkheden die tot dit domein kunnen worden gerekend zijn:

- OZB-verhoging (10%) € 350.000
- Toeristenbelasting (10%) € 60.000
- Betaald parkeren € 100.000

OZB-verhoging

De OZB-verhogingen waartoe in de afgelopen jaren is besloten, passen binnen de zogenaamde macronorm waarvan eerder door college en raad is besloten om hierbij aansluiting te zoeken.

Extra verhoging van OZB, naast reguliere indexering, is alleen mogelijk wanneer aansluiting met de macronorm wordt losgelaten. Een verhoging van de OZB met 10% komt overeen met een structurele meeropbrengst van ongeveer € 350.000.

Voor een gemiddeld gezin (eigenaar twee-onder-één-kap) betekent dit een lastenverzwaring van € 25 op jaarbasis. Hiertegenover staat dat in 2012 voor hetzelfde gemiddelde gezin een structurele lastenverlaging van € 35 is doorgevoerd, met name door verlaging van de afvalstoffenheffing.

Een kanttekening bij deze lastenverzwaring is dat deze direct bij eigenaren van woningen en bedrijfspanden neergelegd wordt, voor huurders kan een indirect effect optreden wanneer de eigenaren van deze panden die lastenverzwaring doorberekenen.

Toeristenbelasting

Onderstaande tabel bevat een globale inventarisatie van de meest voorkomende tarieven binnen de omliggende gemeenten in de regio.

Gemeente	tarief 2012	soort accommodatie
Gilze	137,64	vaste standplaats
	0,77	overige
Waalwijk	1,59	alle
Haaren	0,85	alle
Hilvarenbeek	1,00	groepsaccommodatie
Oisterwijk	274	vaste standplaats
	1,40	overige
Heusden	1,00	alle
Loon op Zand	0,97	niet-hotels
	1,27	recreatiebungalow
	1,69	hotels
	113,15	vaste standplaats

De gemeenten Tilburg, Goirle en Dongen heffen geen toeristenbelasting.

In Loon op Zand wordt een grote differentiatie gehanteerd voor de verschillende accommodaties waarbij er in 2011 een herberekening van tarieven heeft plaatsgevonden. Het tarief voor de hotels is hierbij verhoogd ten gunste van een verlaging van de tarieven voor vaste standplaatsen waarbij de totale opbrengst gelijk is gebleven.

Gezien de differentiatie in tarieven is het lastig vast te stellen of Loon op Zand veel afwijkt van de overige gemeenten. Belangrijker bij een eventuele verhoging is evenwel wat het effect is voor de recreatieondernemers in onze gemeente. De toeristenbelasting wordt feitelijk één op één doorbelast aan hun gasten waarbij het de vraag is of dit een grote rol speelt bij de keuze voor een accommodatie.

Betaald parkeren

Deze vorm van belastingheffing kennen we op dit moment niet en dat wordt ook gezien als aantrekkelijk punt om te winkelen. Echter parkeervoorzieningen, o.a. beoogde parkeergarage, vragen ook om kosten voor aanleg, onderhoud en beveiliging waarvan zowel ondernemers als, in een aantal gevallen, het winkelend publiek profijt hebben.

In het licht van de zware financiële opgave die voor ons ligt en ook bestaande voorzieningen van onze inwoners raakt, zijn we van mening dat de optie in het rijtje van mogelijke maatregelen thuishoort.

Voor de invoering zal nader onderzoek nodig zijn en eventuele invoering wordt pas mogelijk geacht na 2014. Voorlopig zijn we ervan uitgegaan dat hiermee in dat geval een netto-opbrengst van € 100.000 wordt gerealiseerd.

Gemeenschappelijke regelingen

Verschillende taken van de gemeente worden uitgevoerd door andere instellingen of organisaties. In veel gevallen kan de gemeente zelf bepalen welke taken worden uitgevoerd, op welk niveau en tegen welke prijs. Lastig wordt het wanneer de taken worden uitgevoerd door een gemeenschappelijke regeling, in een aantal gevallen gaat het dan om wettelijke taken (waarvan het niveau wel bepaald mag worden) en soms om autonome taken.

In het laatste geval is de invloed op welke taken, het niveau en de prijs behoorlijk klein. De gemeente dient in feite de consequenties te accepteren van de besluiten die door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling worden genomen. Een gemeente kan daarmee dus gedwongen worden middelen te besteden aan een taak waarvan ze het belang kleiner acht dan een andere taak, sterker een taak waaraan een gemeente niet veel belang hecht kan daardoor ten koste gaan van een taak waar veel meer belang aan wordt gehecht.

In het verlengde van de bezuinigingen door het Rijk naar de gemeenten is het voornemen bij de laatste bezuinigingsronde geweest, ook de gemeenschappelijke regelingen een korting van 10% op te leggen. In dit geval kan de gemeente Loon op Zand dat besluit wel nemen maar is ze volledig afhankelijk van de besluitvorming door het algemeen bestuur.

Met andere woorden wanneer er voornemens zijn ook financiële kortingen (en taakvermindering c.q. taakversobering) door te voeren bij gemeenschappelijke regelingen, is het niet voldoende om dat als bezuinigingsmaatregel op te voeren. Hierbij zal dan ook een strategie bedacht moeten worden, die erop neer komt dat met meer gemeenten een voorstel wordt voorbereid dat met enige kans van slagen aan het algemeen bestuur kan worden voorgelegd.

Intensiveringen

Intensivering samenwerking

Samenwerking ROM – Midpoint Brabant

In de meerjarenbegroting van het ROM, waarvan Midpoint deel uitmaakt is een intensivering van samenwerking opgenomen op meerdere terreinen. Als gevolg hiervan gaat ook het bedrag per inwoner voor gemeenten stijgen. De gemeente Loon op Zand gaat hierdoor vanaf 2015 structureel een bedrag van € 126.000 extra investeren.

Voorgesteld is vooralsnog in te stemmen met de begroting 2013 en nog niet met de jaren erna. Echter zoals hiervoor opgemerkt betreft het hier een gemeenschappelijke regeling en is het besluit van het algemeen bestuur leidend.

Opstellen structuurvisie

Om de 'sectorale' ambities zoveel als mogelijk waar te maken, is het noodzakelijk en gewenst om op korte termijn (2012-2013) een **integrale structuurvisie** voor de gemeente op te stellen.

De structuurvisie dient als afwegingskader voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente, maakt keuzes op het gebied van (woningbouw)projecten en benoemt de hoofdstructuren voor groen en verkeer. Op die manier kunnen we een betere invulling geven aan onze toekomstige rol: regie en uitvoering waar nodig, zeggenschap voor burgers en ondernemers waar mogelijk. In het kader van die missie voor de (middel)lange termijn is de structuurvisie een onmisbaar instrument.

Schematische weergave van de rol van de structuurvisie als schakel tussen de gemeentelijke visie en missie enerzijds en de (sectorale) uitvoering anderzijds:

3.2 Wonen

Toekomstbeeld 2025

In de gemeente Loon op Zand wil men graag wonen. Er zijn gemengde woonwijken met huizen die voor de verschillende levensfasen geschikt zijn. De woonwijken zijn veilig en er is voldoende groen. Duurzaam bouwen en wonen is belangrijk. De basisvoorzieningen zijn goed bereikbaar en dicht bij huis. Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen door goede contacten met de buurt en zorg in de buurt. Veiligheid is heel belangrijk. De inwoners van een wijk zorgen zelf dat de kwaliteit van leven in een wijk goed is. Dit doen ze door samen te werken met woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

Het aantal inwoners neemt nog toe tot 2018 en het aantal huishoudens groeit tot 2030. De grootte van de huishoudens neemt af: van 2,4 naar 2,1 in 2030. De bevolking zal verder ontgroenen en vergrijzen

Stellingen

- Alle buurtverenigingen moeten zorg dragen voor hun eigen woonomgeving door schoffelcontracten.
- Nieuwe woningen moeten voldoen aan de hoogste eisen van duurzaamheid.
- Iedereen mag bouwen wat hij of zij wil binnen de wettelijke kaders. Het welstandsbeleid wordt afgeschaft. De gemeente zorgt voor betaalbare huurwoningen onafhankelijk van het inkomen.
- De gemeente bemoeit zich niet met aanbod zorgwoningen.
- Openbare verlichting komt alleen daar waar het echt nodig is voor de veiligheid.

Uitkomsten enquête en raadpleging

Alle buurtverenigingen moeten zorg dragen voor hun eigen woonomgeving door schoffelcontracten

Eens	29,1%
Oneens	54,5%
Anders, namelijk	16,4%

De reacties zijn wisselend van aard, van “een dwaas idee” tot “sommige bewoners doen het al zelf”. Duidelijk is wel dat contracten met buurtverenigingen niet de juiste methode is, in bepaalde buurten zijn bijvoorbeeld geen verenigingen actief. Ook is duidelijk dat bijvoorbeeld parken door de gemeente onderhouden moeten blijven worden, het onderhoud door bewoners moet zich in ieder geval beperken tot de eigen straat, hoe bewoners dat vervolgens organiseren is hun zaak. Wel is men van mening dat het positief kan uitwerken. Door gezamenlijk zorg te dragen voor de eigen woonomgeving nemen de contacten tussen de bewoners toe, hierdoor leert men elkaar weer beter kennen wat een positief effect op de sociale contacten heeft waardoor bewoners elkaar ook op andere fronten kunnen helpen. Veel bewoners geven aan te verwachten dat het onderhoud op enkelen neer zal komen. Het is een uitdaging voor gemeente en buurt hoe met dit fenomeen om te gaan.

Nieuwe woningen moeten voldoen aan de hoogste eisen van duurzaamheid

Eens	65,5%
Oneens	29,1%
Anders, namelijk	5,5%

Het was voor veel bewoners onduidelijk wat hiermee precies werd bedoeld, in ieder geval moet wel aandacht zijn voor levensloopbestendige woningen zoals. Verder is men het met

het uitgangspunt (vertaald als energiezuinig en duurzame materialen) wel eens maar is vaak aangegeven dat de betaalbaarheid wel goed in de gaten gehouden moet worden.

Iedereen mag bouwen wat hij of zij wil binnen de wettelijke kaders. Het welstandsbeleid wordt afgeschaft. De gemeente zorgt voor betaalbare huurwoningen onafhankelijk van het inkomen

Eens	52,7%
Oneens	30,9%
Anders, namelijk	16,4%

Over betaalbare huurwoningen is niet of nauwelijks gesproken. Het afschaffen van welstandsbeleid zorgt voor veel uiteenlopende reacties, van “van mij mag pimpelpaars met roze stippen” tot “Belgische toestanden moeten voorkomen worden”. Het aantal reacties voor en tegen afschaffing van welstandsbeleid houdt elkaar ongeveer in evenwicht. Wel is men van mening dat de “welstandscommissie” in principe afgeschaft kan worden, “bureaucratisch en ook bij hen is het een kwestie van smaak”. Als alternatief wordt genoemd dat op andere wijze wellicht kaders kunnen worden vastgesteld waarbinnen men vervolgens een redelijke mate van vrijheid heeft.

De gemeente bemoeit zich niet met aanbod zorgwoningen

Eens	27,3%
Oneens	65,5%
Anders, namelijk	7,3%

Als gedachte hierbij is genoemd dat de “markt” woningen bouwt waaraan behoefte bestaat, immers anders verkopen en verdienen ze niets. Het is opmerkelijk hoe weinig vertrouwen de inwoners hebben in de markt (ontwikkelaars en woningbouwverenigingen), zij vrezen dat er niets terecht komt van het aanbod zorgwoningen wanneer dit aan de markt wordt overgelaten. Er wordt aangegeven dat de gemeente zich met het aanbod aan zorgvoorzieningen moet bezighouden, vanuit oogpunt van toekomstige planning (demografische ontwikkeling) maar vooral vanuit de primaire zorgplicht (Wmo) voor inwoner met een zorgbehoefte.

Openbare verlichting komt alleen daar waar het echt nodig is voor de veiligheid

Eens	50,9%
Oneens	41,8%
Anders, namelijk	7,3%

De reacties spitsen zich vooral tot op de sociale veiligheid en wat minder op de verkeersveiligheid, waarbij wordt aangegeven dat verlichting ook voor schijnveiligheid kan zorgen. Een meerderheid lijkt het eens te zijn met de stelling waarbij vooral veel suggesties worden gedaan om meer technische oplossingen toe te passen, voorbeelden: LED-verlichting, bewegingsensoren maar ook “om-en-om laten branden”.

Richting

De richting die hieruit gehaald zou kunnen worden sluit wel aan bij de denkrichting van het gemeentebestuur. Belangrijkste elementen: hoe zorg je ervoor dat zoveel mogelijk inwoners daadwerkelijk zelf een bijdrage leveren aan de woonomgeving ofwel hoe reageer je als gemeente wanneer dit niet meteen slaagt. Een ander belangrijk element wat doorklinkt is de zorg voor inwoners die niet langer in staat zijn voor zichzelf te zorgen, de gemeente moet ook in de toekomst hiervoor oplossingen initiëren.

Maatregelen tot besparingen

In tegenstelling tot de eerste “bezuinigingsronde” is ervoor gekozen om alleen de relatief grote begrotingsposten in beeld te brengen. Zogenaamd “laaghangend fruit” is al in de vorige twee begrotingen verwerkt.

Voor de goede orde, bij de genoemde bedragen gaat het om het totale budget dat nu rechtstreeks aan de desbetreffende taak wordt uitgegeven (dus exclusief bijvoorbeeld kapitaallasten of eigen ureninzet).

• Bestemmingsplannen	€ 100.000
• Openbare verlichting	€ 200.000
• Groenvoorziening	€ 800.000
• Speelvoorziening	€ 55.000

Bestemmingsplannen

In 2013 is de inhaalslag voor het actualiseren van bestemmingsplannen afgerond. Vanaf 2014 kan er meer planmatig aan actualisering gewerkt worden. Hierdoor kan in 2013 € 35.000 en vanaf 2014 € 85.000 worden bespaard.

Openbare verlichting

Huidige situatie

Het aanbieden van openbare verlichting is geen wettelijke taak en daarom een keuze. Om verantwoord met deze keuze om te gaan is er een vastgesteld beleidsplan (2009-2013) waarbij als uitgangspunt de ondergrens van de aanbevolen verlichtingswaarden geldt. Verkeersveiligheid en sociale veiligheid staat hierbij voorop. Onze natuurgebieden en het buitengebied laten we zoveel mogelijk donker. Loon op Zand is een van de voorlopers geweest met het toepassen van energiezuinig installaties door spaarlampen en diminstallaties te gebruiken. Nu LED technologie zich doorontwikkelt wordt, daar waar mogelijk en van toegevoegde waarde, gekozen voor deze techniek. Dit zal op termijn ook gelden voor andere ontwikkelingen zoals dynamische verlichting. Zodra er verlichting is geplaatst moet deze uiteraard onderhouden worden. Voor het onderhoud van de aansluitkabels is de gemeente verplicht om per aansluiting (ongeacht of de mast brandt) een vast bedrag aan de netbeheerder te betalen.

Huidige jaarlijkse kosten

- out of pocket kosten € 189.000
- voorziening groepsremplace € 50.000

Bezuinigingstaakstelling

In 2015 een structurele bezuiniging ten opzichte van het budget van 2011 voor een bedrag van € 20.000.

Bezuinigingsopties

1. Het beheer en onderhoud is met mantelcontracten uitbesteed aan derden. Deze contracten lopen tot en met 2013. Hierna kan er in principe samen met een andere gemeente aanbesteed worden waarmee het volume wordt vergroot. Mogelijk levert dit een aanbestedingsvoordeel op.
2. Toepassen van LED lampen bij vervanging bespaart op onderhoudskosten omdat deze lampen een langere levensduur hebben.

Alternatieven

Onderzocht is of het verwijderen van kapotte masten en of masten in het buitengebied iets oplevert. Voor het verwijderen van een aansluiting op het OV-net worden door de netbeheerder kosten in rekening gebracht. De terugverdientijd is hierbij acht jaar.

Groenvoorziening

Huidige situatie

Het aanbieden van openbaar groen is een keuze die vaak al in een stedenbouwkundig plan of masterplan tot stand komt. Loon op Zand profileert zich graag als groene gemeente waarmee in de planvorming rekening gehouden wordt. Zodra er groen is aangelegd moet dit uiteraard onderhouden worden. Voor bomen is er een zorgplicht i.v.m. de veiligheid.

Er is een vastgesteld beleidsplan (2010) waarbij sober en doelmatig onderhoud (B -niveau) als uitgangspunt dient. Dit geldt voor zowel de bebouwde kommen als bedrijventerreinen. Loon op Zand beschikt over relatief veel arbeidsintensief en dus duur groen (perkrozen op niveau B onderhouden is duurder dan bv. gras).

Uitvoering van het onderhoud is opgedeeld in 2 percelen: Het relatief kleine perceel Draaiboom wordt middels een aanbesteding op de markt gezet. De rest van Loon op Zand betreft een perceel dat door een contract verplichting tot en met 2013 één op één aan WML gegund moet worden.

Huidige jaarlijkse kosten

- Budget out of pocket kosten na dekkingsplan 2011 en 2012:
 - 2012 €780.000
 - 2013 €780.000

Bezuinigingstaakstelling

Taakstelling van €200.000 vanaf 2014 ten opzichte van de budgetten van voor de bezuinigingsronde (2010). Dit komt erop neer dat de in 2012 genomen tijdelijke bezuinigingsmaatregel op groen wordt verhoogd met €100.000 naar €200.000 en structureel wordt gemaakt waarmee het budget vanaf 2014 uitkomt op €680.000.

Bezuinigingsopties

Om tot bezuinigingsopties te komen zijn een aantal scenario's uitgewerkt, die allemaal verandering in het huidige beleid betekenen. Met een combinatie van de hierna genoemde opties, is het mogelijk om tot een structurele besparing van €200.000 te komen.

Optie 1: Onderhoudsniveau verlagen van B naar C, bezuiniging €82.500

Een scenario is het terugbrengen van het onderhoudsniveau in woonwijken en op bedrijventerreinen. Dit geldt voor de groenvakken, zwerfvuil en onkruidbestrijding op verhardingen. Er is maximaal een besparing van €82.500 haalbaar. Op gebiedsontsluitingswegen en bijzondere locaties behouden we het huidige onderhoudsniveau (B). Het verlagen van het onderhoudsniveau kan een minder verzorgd straatbeeld opleveren wat weerstand kan oproepen bij inwoners en ondernemers.

Tot optie 1 kan ook een verdere differentiatie in de kwaliteit van groen worden gerekend. Er gelden in dat geval voor verschillende gebieden in de gemeente ook verschillende kwaliteitsnivo's. Die optie zal nader onderzocht moeten worden.

Optie 2: Versobering Groenbestand bezuiniging, pm

Loon op Zand beschikt nog over relatief veel arbeidsintensief groen op zowel hoofdlocaties als in de wijken en bedrijventerreinen. Door omvorming van 'duur' groen in 'goedkoop' groen kan structureel bezuinigd worden. Hiervoor is wel een eenmalige investering (€100.000 – €200.000) noodzakelijk voor de omvorming. De dekking daarvoor dient nader te worden bezien en hiervoor moet nog een plan worden opgesteld en worden vastgesteld.

De financiële paragraaf van het vigerende groenbeleidsplan is niet vastgesteld. De begroting 2011 is vastgesteld op een sober en doelmatig onderhoud voor de gehele gemeente (niveau B). De voorgestelde bezuinigingsmaatregelen in de opties 1 en 2 hebben invloed het groene beeld van de gemeente. Hiervoor zullen we in 2012 een nieuwe kadervormende beleidsnotitie op hoofdlijnen aanbieden.

Optie 3: Beter benutten marktwerking bezuiniging (afhankelijk van marktsituatie: €50.000 - €150.000)

Het grootste onderhoudsperceel wordt momenteel 1:1 gegund aan WML. Hiervoor geldt een contractverplichting tot en met 2013. In het fusieplan ISD/WML is er rekening mee gehouden dat de gemeenten Waalwijk, Heusen en Loon op Zand meer werkzaamheden door de WML laten uitvoeren (€570.000), uiteindelijk is dit ook ten gunste van deze gemeenten. Door middel van een marktvergelijking zal bij het afsluiten van nieuwe contracten beoordeeld worden of er sprake is van een goede prijs-/kwaliteitverhouding.

Daarnaast zullen door toepassing van social return on investment kwetsbare groepen bij de uitvoering worden betrokken. De gemeente kan bij het verstrekken van inkoopopdrachten/aanbestedingen de opdrachtnemer verplichten om kwetsbare groepen in te zetten. Zo krijgen langdurig werklozen en gedeeltelijk arbeidsgeschikten een kans om werkervaring op te doen. Dit versterkt hun positie op de arbeidsmarkt.

Een andere optie is om na 2013 het onderhoud in Loon op Zand als één integraal bestek op de markt te zetten. Naast een grotere omvang (massa = kassa gedachte) is de aannemer in staat om zijn werkzaamheden efficiënter te verrichten.

Optie 4: Zelfbeheer door burgers, bezuiniging pm

In het kader van 'werken aan de wijk' zal nog nadrukkelijker ingezet worden op een verdere ontwikkeling van de participatie van de burgers bij het onderhoud van het groen. In 2012 zal hiertoe een concreet actieplan worden opgesteld (zo mogelijk met een subsidie van het Agentschap NL). Zelfbeheer is een logisch uitvloeisel van de terugtrekkende overheid, waarbij het niet meer vanzelfsprekend is dat de gemeente voor alles zorgt.

Op korte termijn levert dit weinig besparingen op. Belangrijke 'bijvangst' echter is de bijdrage aan de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijken. Enerzijds draagt het ook bij aan de acceptatie van de verandering, anderzijds geeft het een impuls tot zelfbeheer, waarbij de buurt zelf meewerkt aan het onderhoud en daarvoor beloond wordt door de gemeente. Hierdoor is het zelfs mogelijk om het beeld op een hoger niveau te brengen, dan de gemeente dat zou kunnen aanbieden.

Bij participatie snijdt het mes aan meerdere kanten. In Nederland zijn voorbeelden bekend met veelbelovende resultaten. Randvoorwaarde is een goede strategie en een lange adem.

Optie 5: Commercieel groen, bezuiniging pm

Groen op markante plaatsen (b.v. Europaweg, rotondes) is voor bedrijven aantrekkelijk om zich te presenteren, bijvoorbeeld door het adopteren van rotondes met naamsvermelding. Deze optie gaan we nog onderzoeken.

Communicatie

Door bezuiniging op groen verandert het beeld en zal begrijpelijkerwijs weerstand oproepen bij de bevolking en bedrijven. Dit vergt een zorgvuldige communicatie, waarbij vooraf klip en klaar is wat de consequenties zijn.

Speelvoorziening

Huidige situatie

Het inrichten en onderhouden van speelplaatsen is een keuze. Zodra de speeltoestellen geplaatst zijn, is er wel een verplichting tot onderhouden daarvan. In kader Attractiebesluit is de Gemeente verplicht om periodiek een inspectie uit te voeren en onderhoud te plegen. Uitvoering van deze zorgplicht moet aantoonbaar zijn (logboek).

Er is geen vastgesteld beleidsplan. Er is wel – een nog niet vastgestelde – Speelnotitie. Hierbij gaat de aandacht vooral naar de doelgroep 6-12 jaar. De bijbehorende begroting is grotendeels afgestemd op de huidige begrotingsruimte

Huidige jaarlijkse kosten

Het oorspronkelijke budget (out of pocketkosten) bedroeg € 75.000. Hiervan is in het dekkingsplan 2012 besloten om in 2012 € 10.000 te bezuinigen en vanaf 2013 € 20.000.

Bezuinigingstaakstelling

Het voorstel is om op het resterende budget van € 55.000 de volgende eenmalige besparingen door te voeren:

- 2014 € 10.000
- 2015 € 20.000

Bezuinigingsoptie

Niet vervangen speeltoestellen, bezuiniging € 20.000

Een strategie is om voor de komende jaren de afgeschreven toestellen op de locaties niet te vervangen en geen nieuwe locaties in te richten. De huidige speellocaties blijven hiermee behouden maar versleten toestellen worden weggehaald en vooralsnog niet vervangen. De resterende middelen worden ingezet voor de verplichte inspecties, reiniging en marginaal onderhoud. Een fors gedeelte van het huidige budget wordt ingezet voor “*samen werken aan de wijk*” (*speeltoestellen, zitbankjes etc.*) hiervoor resteert niets.

Wegen (verhardingen)

Huidige situatie

Bij het huidige beleid is de systematiek van rationeel wegbeheer (CROW) al verlaten. Het onderhoud wordt budgetgestuurd uitgevoerd. De wegen worden periodiek geschouwd, waarna de maatregelen (veelal klein onderhoud) worden bepaald. Daarnaast reageren we op signalen (piepsysteem). Consequentie is dat de onderhoudssituatie zal afnemen, met op termijn grotere investeringen. Gezien het feit dat de asfaltwegen grotendeels op een goed niveau liggen, is budgetgestuurd onderhoud een tijdelijk aanvaardbare strategie. Over de langere termijn gezien is dit geen ideale methode, de kosten worden namelijk vooruitgeschoven.

Huidige jaarlijkse kosten

De structurele jaarlijkse dotatie is € 658.000. Vanwege dekkingsplan 2012, bedraagt deze in 2012 € 383.000 en in 2013 € 483.000.

Bezuinigingsstaakstelling

2014 en 2015 € 150.000 t.o.v. budget 2011

Bezuinigingsoptie

Elke optie zal in ieder geval gevolgen hebben voor het beeld en comfort. Volgens de wegenverkeerswet is de gemeente verantwoordelijk voor de veiligheid.

Budgetverlaging door toepassen klein onderhoud + extra risicomanagement, bezuiniging € 150.000

Gezien de huidige bezuinigingsnoodzaak is het een optie om tijdelijk voor 2 jaar langer het budget te verlagen, waarbij jaarlijks een risico afweging dient plaats te vinden om te bepalen of het onderhoudsregime nog verantwoord is. De vinger aan de pols dus.

Een aantal asfaltwegen is al enige tijd aan rehabilitatie toe. Dit zijn wegen waarbij de constructie niet meer opgewassen is tegen de huidige belasting. Rehabilitatie houdt in dat de hele wegconstructie binnen het bestaand profiel wordt vervangen en aangepast op het huidige verkeer. Voorbeelden hierbij zijn de Bevrijdingsweg en de Van Haestrechtstraat. In de onderhoudssfeer is rehabilitatie de kostbaarste maatregel. Vanwege budgetverlaging is het uitvoeren hiervan niet meer mogelijk. De wegen worden zo veilig mogelijk gehouden door klein onderhoud toe te passen. Dit moet gezien worden als lapwerk wat niet eeuwigdurend mogelijk is. Deze maatregelen leiden over het algemeen tot een lelijk beeld, zwarte strepen, lappendeken en scheurtjes horen daar bij. Het belangrijkste is dat de wegen wel veilig en berijdbaar zijn.

Op basis van de periodieke inspecties zal degeneratie worden gevolgd en zo lang mogelijk klein onderhoud worden toegepast. In het verleden zijn er diverse pogingen ondernomen om het verloop van degeneratie te voorspellen (CROW). Dit is echter zeer lastig gebleken omdat de praktijk zich niet laat voorspellen.

Bij toetsing van de gemeentebegroting wordt door de Provincie aandacht besteed aan het feit of gemeenten verantwoord omgaan met hun kapitaalgoederen. Hiervoor wordt een verplichte paragraaf "kapitaalgoederen" in de begroting opgenomen. Loon op Zand volgt vanaf dit jaar geen programma meer op basis van nationaal geaccepteerde richtlijnen. Het verder verlagen

van het budget kan iets betekenen voor de goedkeuring van de gemeentebegroting. Het is wellicht verstandig om hier op voorhand overleg met de provincie over te hebben.

Motivatie tijdelijke verlaging budget wegen

Zoals vermeld hanteren wij in principe het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau R- (CROW) voor onze wegen. Dit niveau is voor een bepaalde periode losgelaten en dat willen we nog even voortzetten (2014-2015). Op plaatsen zal dit achterstallig onderhoud tot gevolg hebben, dit is overigens relatief dus ten opzichte van het gehanteerde kwaliteitsniveau.

Wij achten dit verantwoord omdat Loon op Zand de laatste jaren met name in de aanwezige asfaltverhardingen heeft geïnvesteerd. Deze wegen liggen er over het algemeen goed bij en van kapitaalvernietiging is hier geen sprake.

Op klinkerverhardingen, met name in de woonwijken, zal de kwaliteit van het wegdek wel wat teruglopen (meer bulten en kuilen). Het straatbeeld en comfort gaan wat achteruit maar van kapitaalvernietiging is nauwelijks sprake omdat er, anders dan bij asfalt geen sprake is van een degeneratie van de totale verhardingsconstructie. Simpel gezegd behouden de aanwezige stenen hun waarde.

Tot slot zijn er nog de ontsluitingswegen die gerehabiliteerd moeten worden. Deze wegen zijn afgeschreven en moeten inclusief de fundering vervangen worden. Ook hier is van kapitaalvernietiging nauwelijks sprake. Wel van een forse investering op termijn.

Om de veiligheid te waarborgen en aansprakelijkheden te voorkomen leggen we de nadruk op monitoren van de wegen en degeneratie. Daar waar de situatie onveilig wordt voeren we klein onderhoud uit.

Intensiveringen

Omvorming groen

Om deze structurele besparing te kunnen behalen zal het waarschijnlijk nodig zijn een eenmalige investering te plegen in de omvorming van het groen van arbeidsintensief naar onderhoudsvriendelijk.

3.3 Werken

Het domein werken is niet als apart onderdeel voor de raadpleging opgenomen, omdat dit niet direct aan de inwoners raakt zoals Wonen of Welzijn maar meer gericht is op de ondernemers. Natuurlijk is het domein wel degelijk van belang voor onze inwoners, te denken valt aan werkgelegenheid.

De inspanningen op dit beleidsterrein zijn in samenwerking met Waalwijk en Heusden geïntensiveerd. Daardoor is de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid (3 O's) eenduidiger en effectiever geworden.

Maatregelen tot besparingen

Voor dit domein zijn in de begroting niet of nauwelijks budgetten beschikbaar. De rol van de gemeente is, nu en in de toekomst, vooral faciliterend. Wanneer er middelen voor dit domein beschikbaar worden gesteld kan er als richting wel voor worden gekozen dit vooral in de vorm van eenmalige of tijdelijke stimuleringssubsidies te doen.

Intensiveringen

Recreatie en toerisme

In een afzonderlijk voorstel aan de raad is voorgesteld eenmalig €60.000 te onttrekken aan de reserve Recreatie voor een bijdrage van de gemeente in de aanstelling van een leisuremanager. Vanwege het belang van Recreatie en toerisme (o.a. werkgelegenheid) in de visie op de toekomst wordt voorgesteld hiervoor €30.000 structureel op te nemen.

Sociaal economisch team (SET)

Ten behoeve van het formuleren van sociaaleconomisch beleid hebben Waalwijk, Loon op Zand en Heusden het sociaal economisch team (SET) ingericht. Via het SET wordt aansluiting gezocht met initiatieven in ROM-verband.

Voor de regionale samenwerking, tussen het SET en het ROM is €14.000 opgenomen. Voor de aanstelling van een programmamanager voor het SET wordt €20.000 geraamd (aannee: bijdrage van Loon op Zand, 20% in de kosten van €100.000).

3.4 Welzijn

Toekomstbeeld 2025

Een rijk verenigingsleven op sociaal-cultureel en sportief gebied zorgt voor een gemeente met inwoners die betrokken zijn. Inwoners en verenigingen gaan uit van de eigen kracht en zelfredzaamheid. Ontmoetingsplaatsen versterken het gemeenschapsgevoel. Voor de gemeente is het belangrijk dat haar inwoners volwaardig, zelfstandig en veilig kunnen leven op het gebied van wonen, werken, deelname aan de samenleving en mobiliteit. Uitgangspunt is dat iedereen aanspraak kan maken op een fatsoenlijk bestaan en niemand aan de kant hoeft te staan. Een sociaal vangnet zorgt daarvoor. De gemeente stimuleert en ondersteunt de onderlinge verbondenheid, leefbaarheid en maatschappelijke deelname van iedereen binnen de gemeente. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers wordt de kwaliteit van de samenleving op basis van saamhorigheid op peil gehouden.

Vanwege de breedte en omvang van dit domein is bij de raadpleging gekozen voor een nadere uitsplitsing.

Stellingen Educatie en Onderwijs

- De bibliotheek moet zonder gemeentelijke subsidie kunnen voortbestaan.
- De gemeente houdt alleen toezicht op de kwaliteit van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.
- Buurtverenigingen organiseren speelochtenden voor niet schoolgaande kinderen.
- De gemeente zorgt voor accommodatie voor jeugd- en jongerenwerk.
- De gemeente heeft geen rol op het gebied van jeugd- en jongerenwerk.

Uitkomsten raadpleging

De bibliotheek moet zonder gemeentelijke subsidie kunnen voortbestaan

Eens	36,4%
Oneens	58,2%
Anders, namelijk	5,5%

Vrijwel alle reacties duiden erop dat het van belang is de bibliotheek als voorziening te handhaven (vrije informatie) en dan vooral ten behoeve van de jeugd. Er zijn wel verschillende meningen over de omvang en de manier waarop dit wordt vorm gegeven. Suggesties worden gedaan om minder accommodaties te gebruiken en meer digitaal te werken en ook de samenwerking met bijvoorbeeld scholen te versterken.

De gemeente houdt alleen toezicht op de kwaliteit van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Eens	74,5%
Oneens	23,6%
Anders, namelijk	1,8%

Veel reacties wijzen erop dat dit in ieder geval de minimumvariant is, men vindt het belangrijk dat de gemeente kan ingrijpen wanneer de veiligheid van kinderen in het geding is (zowel de staat van het gebouw als de kwaliteit/integriteit van de medewerkers). Verder wordt met name het belang van taalachterstand benoemd (wel subsidie) maar ook de verantwoordelijkheid van ouders zelf, zowel ten aanzien van het opvoeden zelf als eventueel een inkomensafhankelijke bijdrage.

Buurtverenigingen organiseren speelochtenden voor niet schoolgaande kinderen

Eens	38,2%
Oneens	49,1%
Anders, namelijk	12,7%

Een meerderheid lijkt het een goed idee te vinden dat dit moet kunnen (meer voor elkaar doen vergoot de sociale samenhang) maar wijst er vooral op dat in dat geval de (gemeentelijke) overheid geen nadere regels moet stellen rondom kwaliteitseisen etc. Door die eisen te stellen is het feitelijk onmogelijk geworden om als buurtvereniging of ouders onder elkaar dit soort activiteiten te organiseren. Als aandachtspunt wordt wel genoemd wie er in dat geval verantwoordelijk is voor het toezicht.

De gemeente zorgt voor accommodatie voor jeugd- en jongerenwerk

Eens	69,1%
Oneens	25,5%
Anders, namelijk	5,5%

De gemeente heeft geen rol op het gebied van jeugd- en jongerenwerk

Eens	20,0%
Oneens	70,9%
Anders, namelijk	9,1%

De reacties op deze twee stellingen zijn hier samengevat, waarbij overigens opvalt dat men het vaak over "probleemjongeren" heeft, hierbij wordt opgemerkt dat het van belang is het aantal instanties dat zich ermee bezig houdt beperkt te houden vanwege de hoge kosten die door die bureaucratie ontstaan. De algemene reactie is wel dat de gemeente hiermee bemoeienis moet houden, want "wie doet het anders?". Net als bij de vorige stelling lopen de meningen uiteen over de wijze waarop. Een meerderheid lijkt voor het verschaffen van een accommodatie te zijn met minder bemoeienis op de inhoud (verplichtingen werken niet). Anderen zijn van mening dat het juist de accommodatie van de jongeren zelf moet zijn omdat ze anders geen verantwoordelijkheid en betrokkenheid voelen. Daarnaast worden er parallellen getrokken met andere vormen van jeugdsubsidiëring, zoals bij sport.

Stellingen Sport en Ontspanning

- Verenigingen moeten ook zonder gemeentelijke subsidie kunnen voortbestaan.
- De gemeente draagt alleen financieel bij als er een duidelijke tegenprestatie wordt geleverd.
- Vrijwilligerswerk moet gestimuleerd worden.
- Sportaccommodaties zijn in handen van de gemeente (nu niet het geval).
- De gemeente investeert in sport in de wijk in plaats van op de sportparken.

Uitkomsten raadpleging

Verenigingen moeten ook zonder gemeentelijke subsidie kunnen voortbestaan

Eens	56,4%
Oneens	34,5%
Anders, namelijk	9,1%

Uit de reacties blijkt dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen verenigingen die zich richten op sport en ontspanning en overige organisatie die zich puur richten op een maatschappelijke taak. Bij sommige sportverenigingen kan een neveneffect ook zijn dat een bijdrage wordt geleverd aan een maatschappelijke taak, bijvoorbeeld sporten is goed voor de gezondheid.

Uit de meeste reacties blijkt dat men dit een goed uitgangspunt vindt. Regelmatig wordt de vraag gesteld of de vereniging gesubsidieerd moet worden of de eventuele leden/gebruikers. In het laatste geval kan de DOE-pas eventueel uitkomst bieden (bij één van de andere stellingen is opgemerkt dat dit stigmatiserend kan werken). Ook wordt aangegeven dat “we” wellicht wat te verwend zijn geraakt door bijvoorbeeld meerdere sporten te willen doen. Verder wordt vaak aangegeven dat verenigingen meer mogelijkheden zouden moeten krijgen om hun accommodaties beter te exploiteren door hiervoor meer ruimte te krijgen (commerciële marktconforme verhuur) en dat verenigingen veel meer zouden moeten samenwerken in het delen van accommodaties en voorzieningen om daarmee de gezamenlijke kosten te drukken. Dat vraagt ook van de verschillende verenigingen een in omslag in denken (cultuurverschillen).

De gemeente draagt alleen financieel bij als er een duidelijke tegenprestatie wordt geleverd

Eens	81,8%
Oneens	16,4%
Anders, namelijk	1,8%

Eenduidig wordt aangegeven dat het, bij het subsidiëren van verenigingen, zeer lastig is om te bepalen wat dan de tegenprestatie zou moeten zijn en hoe je dat zou moeten meten. Algemene opties die als mogelijke tegenprestatie zijn benoemd: binden van vrijwilligers en (hang)jeugd.

Vrijwilligerswerk moet gestimuleerd worden

Eens	80,0%
Oneens	12,7%
Anders, namelijk	7,3%

Er wordt aangegeven dat er over het algemeen sprake is van voldoende vrijwilligers, de term “moeten” wordt overigens in dit kader wat ongelukkig gevonden. Immers, het gaat over vrijwillig, aan de andere kant wordt ook aangegeven dat het daarmee niet vrijblijvend is. Binnen welke organisatie dan ook is het namelijk wel van belang dat er op de afgesproken inzet gerekend kan worden.

Verder zien de inwoners een verschuiving in beschikbaarheid voor vaste werkzaamheden versus incidentele werkzaamheden. Voor die laatste categorie lijken voldoende mensen beschikbaar. Om die match goed te kunnen maken is ondersteuning van verenigingen van belang. Het hiervoor bestaande steunpunt Vrijwilligerswerk functioneert goed. Wat verder opvalt is de mening dat (niet-financiële) waardering door de gemeente van belang is, terwijl een andere deelnemer aangeeft dat er een overschot aan overblijfmoeders ontstond op het moment dat er een financiële vergoeding werd gegeven. Als tip (aan verenigingen) is meegegeven dat het vooral ook leuk en leerzaam voor jezelf is om vrijwilligerswerk te verrichten.

Sportaccommodaties zijn in handen van de gemeente (nu niet het geval)

Eens	21,8%
Oneens	69,1%
Anders, namelijk	9,1%

Door de inwoners worden hierin geen voordelen gezien, wat zou er bijvoorbeeld dan beter gaan ten opzichte van de huidige situatie? Bovendien vergroot dit de kans dat verenigingen geen eigendom en dus verantwoordelijkheid voelen voor de accommodatie en verkleint het de mogelijkheden voor verenigingen om “hun eigen broek op te houden”.

De gemeente investeert in sport in de wijk in plaats van op de sportparken

Eens	27,3%
Oneens	56,4%
Anders, namelijk	16,4%

Een eventueel voordeel wordt gezien in het feit dat faciliteiten in de wijk, intensiever en daarmee meer rendabel worden gebruikt en dat daarmee ook meer ontmoeting tussen wijkbewoners wordt bevorderd. Aan de andere kant worden ook praktische nadelen benoemd zoals het soort sport, niet alle vormen lijken even geschikt voor huisvesting in de wijk.

Stellingen Sociaal beleid

- De gemeente ondersteunt alleen activiteiten die goed zijn voor de samenleving en als maatschappelijke organisaties niet effectief samenwerken, krijgen ze geen financiële steun.
- De gemeente kiest ervoor de bezuinigingen van het Rijk niet zelf te repareren maar de uitgaven hierop aan te passen.
- Het bedrijfsleven investeert in de lokale maatschappij.
- Mensen wonen zo lang mogelijk zelfstandig in eigen omgeving.
- Alle woongebieden zijn geschikt voor alle leeftijden en voor iedereen.

Uitkomsten raadpleging

De gemeente ondersteunt alleen activiteiten die goed zijn voor de samenleving en als maatschappelijke organisaties niet effectief samenwerken, krijgen ze geen financiële steun

Eens	85,5%
Oneens	5,5%
Anders, namelijk	9,1%

Uit de verslagen valt niet een heel duidelijke lijn op te maken. Vooral het "alleen ondersteunen van activiteiten die goed zijn voor de samenleving" lijkt een open deur te zijn. Wel wordt er dan geworsteld met het gegeven wie dat vervolgens bepaalt. De suggestie wordt gedaan dat dit in feite moet blijken uit de programma's van de lokale politieke partijen. Ook hier doemt de keuze tussen het ondersteunen van de activiteit en de persoon/doelgroep op.

Ten aanzien van het tweede deel van de stelling over maatschappelijke organisaties wordt vooral opgemerkt dat de gemeente scherp moet zijn bij de aanbesteding. Ook wordt de suggestie gedaan om gemeenschappelijke taken die de organisaties hebben meer te faciliteren. Dit zou erop neer komen dat er een organisatie ontstaat (vorm nader te bepalen) die deze taken voor meerdere organisaties uitvoert, hiermee zouden financiële voordelen in de bedrijfsvoering behaald kunnen worden. Minder wordt gesproken over een overlap ten aanzien van inhoudelijke doelen.

De gemeente kiest ervoor de bezuinigingen van het Rijk niet zelf te repareren maar de uitgaven hierop aan te passen

Eens	54,5%
Oneens	32,7%
Anders, namelijk	12,7%

Uit de verslagen valt op te maken dat de inwoners begrip hebben voor het feit dat de gemeente minder middelen van het Rijk ontvangt en "als er geen middelen zijn, dan houdt het op".

Bij deze stelling worden uiteenlopende suggesties gedaan om de uitgaven dan ook te verlagen, een meerderheid van de suggesties heeft betrekking op “hoe” huidige zaken en taken georganiseerd zijn en richten zich minder op “wat” bijvoorbeeld zou kunnen verdwijnen. Hieruit valt op te maken dat bij de inwoners de verwachting bestaat dat er op veel fronten nog efficiënter gewerkt zou kunnen worden, waardoor het voorzieningenniveau zo min mogelijk wordt aangetast. Als voorbeeld wordt genoemd of er bij het accommodatiebeleid niet veel meer met vrijwilligers gewerkt zou kunnen worden of het beheer van speeltoestellen bij inwoners zelf neer te leggen.

Ook wordt hierbij opgemerkt dat er veel landelijke en lokale regels zijn, die belemmeren dat er voor dit soort oplossingen wordt gekozen. De gemeente zou zich hier in eerste niet bij neer moeten leggen maar moeten zoeken naar creatieve mogelijkheden waarmee een breed gedragen lokale werkwijze vorm kan worden gegeven.

Het bedrijfsleven investeert in de lokale maatschappij

Eens	76,4%
Oneens	12,7%
Anders, namelijk	10,9%

Ondanks het feit dat veel bedrijven het op dit moment ook moeilijk hebben benaderen de inwoners deze stelling positief. Zij geven aan dat dit ook al veel gebeurt, dat wordt onderling al geregeld door actieve inwoners die de juiste wegen weten te bewandelen. De gemeente hoeft hier dus niet zelf heel actief in te worden, behalve bij het bijvoorbeeld hanteren van een bepaald percentage aan social return bij aanbestedingen. Wel wordt aangegeven dat ook hier regelgeving soms in de weg staat. Een voorbeeld kan zijn het beschikbaar stellen van een bedrijfskantine voor de wekelijkse klaverjasavond. De gemeente zou in die gevallen zeer kritisch naar de regelgeving moeten kijken en wellicht meer een risicobenadering als een regelgevingbenadering moeten hanteren. Daar lijkt overigens een landelijke mentaliteitsverandering bij te horen die er niet langer vanuit gaat dat alle risico's altijd te vermijden zijn en ook de schuldvraag niet altijd het belangrijkste is.

Mensen wonen zo lang mogelijk zelfstandig in eigen omgeving

Eens	87,3%
Oneens	5,5%
Anders, namelijk	7,3%

Uit de verslagen valt op te maken dat de inwoners vooral een rol weggelegd zien voor de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkenen hun familie en burens, ofwel de gemeenschap moet hier voor zorgen en in mindere mate de gemeente zelf. Ook worden financiële motieven genoemd: “eerst eigen huis opeten voordat men gebruik maakt van allerlei voorzieningen”, “kosten-batenanalyse tussen verzorgingshuis en thuis blijven wonen”.

De inwoners zijn van mening dat er met het uitgangspunt niets mis is, tenzij de mensen het zelf willen en er voldoende (betaalbare/vrijwillige) randvoorwaarden zijn om het mogelijk te maken.

Alle woongebieden zijn geschikt voor alle leeftijden en voor iedereen

Eens	75,9%
Oneens	16,7%
Anders, namelijk	7,4%

De reactie van de inwoners is vrij eensgezindheid: dit heeft de absolute voorkeur. Een gemixte samenstelling van een dergelijk gebied is volgens hen ook een voorwaarde voor sociale samenhang. Wat verder opvalt in de reacties is dat er bij deze stelling een sterke relatie wordt gelegd met de aanwezige voorzieningen in een dergelijk woongebied, volgens de bewoners is dit cruciaal voor een geslaagde gemixte samenstelling. Tegelijkertijd wordt er getwijfeld over de haalbaarheid van zoveel mogelijk voorzieningen in één woongebied.

Richting

Bij de inwoners is duidelijk het besef aanwezig dat de gemeente minder middelen heeft en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Uit de verslagen valt op te maken dat er veel suggesties worden gedaan over de manier waarop middelen nu worden besteed. Dit impliceert dat bij de inwoners de verwachting bestaat dat er ook bij verenigingen, instellingen en organisaties efficiënter gewerkt zou kunnen worden, één inwoner vertaalt het (vrij) als volgt: “pas wanneer de gemeente de geldkraan dichtdraait, ontstaat bij partijen de noodzaak om met creatieve oplossingen het voorzieningenniveau zoveel mogelijk in stand te houden”. Wel is het dan nodig dat de gemeente zoveel mogelijk belemmeringen in de vorm van regels uit de weg neemt.

Voor andere inwoners is het geen onoverkomelijk probleem wanneer niet alle voorzieningen op dezelfde wijze als nu in stand worden gehouden. De rode draad is dat er veel belang wordt gehecht aan het feit dat bepaalde groepen (jeugd, ouderen, minima) niet buiten de boot vallen. Dit komt naar voren bij meerdere stellingen, de vraag wordt dan gesteld of de activiteit ondersteuning behoeft of een bepaalde doelgroep.

Bij het in beeld brengen van mogelijke besparingen is er bewust voor gekozen om de basisvoorwaarden voor een fatsoenlijk bestaan van onze inwoners te ontzien. Om die reden zijn bijvoorbeeld de Wmo en subsidies aan maatschappelijke instellingen buiten beschouwing gelaten.

Maatregelen tot besparingen

Onderstaande opsomming betreft de zogenaamde grote brokken die onderdeel zijn van het domein Welzijn, afgeleid vanuit de taken zoals ze in de begroting zijn opgenomen. Het is een indicatie van de directe kosten die hiermee gemoeid zijn, dus exclusief eigen uren en bijvoorbeeld kapitaallasten.

• Peuterspeelzaalwerk	€ 300.000
• Bibliotheek	€ 500.000
• Sportaccommodaties	€ 200.000
• Accommodatiebeleid	€ 1.000.000
• Subsidies welzijnswerk	€ 300.000

Peuterspeelzaalwerk

Gemeenten zijn niet wettelijk verplicht om peuterspeelzaalwerk aan te bieden. Echter, als gemeenten het wel aanbieden, is men wettelijk verplicht om bepaalde kwaliteitseisen aan te houden, zoals o.a. het opleidingsniveau van leidsters en de leidster-kindratio.

Sinds de Wet kinderopvang ook kwaliteitseisen stelt aan het peuterspeelzaalwerk, zijn kinderopvang en peuterspeelzaalwerk nog dichter naar elkaar toe gegroeid. Nagenoeg alle eisen zijn voor beide takken gelijk, behalve eisen m.b.t. binnen- en buitenruimte, die wel aan kinderdagverblijven gesteld worden, maar niet aan peuterspeelzalen.

Peuterspeelzaalwerk en VVE

De peuterspeelzaal was en is de belangrijkste vindplaats van kinderen met een ontwikkelings-achterstand. Van de 15 lokale VVE-plaatsen, worden er +/- 10 ingevuld door kinderen vanuit de peuterspeelzaal. Landelijke cijfers laten zien dat juist deze kinderen naar de peuterspeelzaal gaan. De gemeente heeft vanuit de Wet Oke de inspanningsverplichting om alle VVE-doelgroepkinderen ook daadwerkelijk in een VVE-groep plaatsen (100% doelgroepbereik).

Relevante ontwikkelingen

Sinds 2005 was er een trek van kinderen waarneembaar van de peuterspeelzaal naar de kinderopvang. Dat had meerdere redenen, met als 2 belangrijkste:

- grotere deelname van vrouwen aan het arbeidsproces
- Invoering van de Wet Kinderopvang, waardoor kinderopvang in veel gevallen betaalbaar werd en in enkele gevallen goedkoper dan peuterspeelzaalwerk

De forse rijksbezuinigingen op de kinderopvang (230 miljoen in 2011 oplopend tot 995 miljoen in 2015) zorgen echter nu al voor een kentering. Landelijk en lokaal zien we nu al een terugloop in kinderopvang en vergrote toestroom naar het peuterspeelzaalwerk.

Peuterspeelzaalwerk integreren in de kinderopvang

Landelijk is de intentie om op termijn kinderopvang en peuterspeelzaalwerk te laten integreren. Veel gemeenten lopen hier al op vooruit door peuterarrangementen binnen de kinderopvang te realiseren. Doelgroepouders en ouders die beiden werken krijgen dan niet meer een gesubsidieerde peuterplaats, maar krijgen een tegemoetkoming via de Wet kinderopvang. Dit heeft een aantal voordelen:

- voor minder geld houdt de gemeente het totaal aanbod peuterspeelzaalwerk vast
- ouders kunnen kiezen uit meerdere aanbieders
- Een deel van de ouders krijgt een tegemoetkoming vanuit de belastingdienst, wat in veel gevallen resulteert in een lagere ouderbijdrage dan de huidige € 29,00
- Voor aanbieders betekent het een grotere bedrijfszekerheid (peuterspeelzaalwerk en kinderopvangdeelname zijn grotendeels communicerende vaten, waardoor fluctuaties afnemen).

Inmiddels lopen reeds de gesprekken en onderhandelingen met de verschillende kinderopvangaanbieders en peuterspeelzaalwerk om peuterarrangementen te realiseren binnen de gemeente Loon op Zand. Alle partijen willen zich conformeren aan dit plan middels het tekenen van een intentieovereenkomst, die in concept gereed is.

Na ondertekening van deze verklaring wordt gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld, waarin de aandachtspunten (zoals financiën, personele consequenties, kwaliteit en VVE) uitgewerkt worden.

Verwachting is dat dit uiteindelijk resulteert in een bezuiniging van € 110.000. In 2013 en 2014 zal er geen bezuiniging mogelijk zijn in verband met het afronden van het proces en de verwachte frictie- en opstartkosten. In 2015 wordt verwacht 50% van dit bedrag te behalen en in 2016 100%.

Bibliotheek

Budget: € 500.000
Taakstelling: € 250.000

Invulling taakstelling: meerjarenperspectief 2012

In het meerjarenperspectief 2013-2015 uit de begroting 2012 werd reeds melding gemaakt van een structurele taakstelling van € 320.000. Dit als uitgangspunt nemend, zijn er reeds gesprekken gevoerd met de Bibliotheek Midden Brabant (BMB) en enkele andere bibliotheken wat de mogelijkheden zijn met deze taakstelling. Hierdoor is er al een beter beeld bij de mogelijkheden en onmogelijkheden van een bezuinigingstaakstelling van zo'n omvang.

Allereerst moet duidelijk zijn dat er **geen bibliotheekvestiging** overeind gehouden kan worden voor het resterende budget. Los van de huisvestingskosten, is dit bedrag te gering voor een gedegen collectie en benodigd personeel.

Bezuinigingsoptie

Waar de gemeente Loon op Zand mee te maken heeft, is het feit dat de bibliotheek als het ware een alles-of-niets aanbod heeft geformuleerd. Het is een totaalproduct waarbinnen je als gemeente maar weinig keuzemogelijkheden hebt.

In de regio is medio maart de bestuurlijke afspraak gemaakt dat de bibliotheek het productenaanbod dat zij nu hebben gaan omvormen tot een basis- en pluspakket waaruit gemeenten kunnen kiezen. Hierbij is het basis- en pluspakket, zoals vormgegeven door de GGD, startpunt. Eind 2012 dient dit proces afgrond te zijn. Dit betekent dat voor het jaar 2014 gemeenten, naar gelang hun ambities en budget, een flexibel pakket aan producten, diensten en activiteiten kunnen afnemen.

De realisatie van deze pakketten moet gemeenten handvatten bieden om lokale keuzes te maken omtrent grootte en kwaliteit van het bibliotheekwerk. Vooralsnog wordt uitgegaan van een bezuiniging van € 250.000 ten opzichte van het subsidiebedrag van € 503.000 (prijsspeil 2011). Mocht blijken dat het bedrag ad. € 253.000 (prijsspeil 2011) niet afdoende is voor het gewenste (basis)pakket, dan moet er mogelijk gekeken worden naar huisvesting, inzet van vrijwilligers, collectie en cofinanciering vanuit het onderwijs.

Verwacht wordt dat bovengenoemd bedrag ad. € 250.000 niet eerder dan 2016 volledig kan worden ingeboekt. Voor 2013 geldt dat er geen bezuiniging behaald kan worden wegens enerzijds het structureel invullen van de taakstelling vanuit 2012 (€ 83.250) en anderzijds het late tijdstip waarop de opgelegde taakstelling definitief wordt (eind 2012). Voor 2014 wordt verwacht een bezuiniging te kunnen realiseren van 30%, 2015 een bezuiniging van 65% van het totaalbedrag ad. € 250.000.

Accommodatiebeleid

Huidige situatie

Vanuit de notitie accommodatiebeleid (2009) was € 1,1 miljoen beschikbaar voor de subsidiëring van exploitanten van binnensport en sociaal-culturele accommodaties. Naar aanleiding van een dreigend tekort van € 600.000 binnen BD/AB heeft een herijking van het accommodatiebeleid plaatsgevonden. Het beschikbare budget voor de nieuwe situatie is teruggebracht tot € 1,0 miljoen in 2013.

Op dit moment wordt aan een aantal organisaties subsidie verstrekt voor het exploiteren van een of meerdere accommodaties voor binnensport of sociaal-culturele activiteiten. De subsidie heeft voor een deel betrekking op (een deel van de) huisvestingslasten en voor een deel betreft het subsidies voor de exploitatie.

Een aantal organisaties wordt vanuit een ander budget dan accommodatiebeleid gefinancierd (bijv. jongerencentra).

Eerdere voorstellen accommodatiebeleid

Binnen de herijking van het accommodatiebeleid is een aantal voorstellen gedaan om in de toekomst te bezuinigen:

- combineren van sociaal-culturele functies met gemeentelijke functies;
- optimaal gebruik maken van voorzieningen in de wijk;
- deels nieuwbouw / deel renovatie sporthal Kaatsheuvel, met sportkantinefunctie;
- eigen verantwoordelijkheid van zowel gebruikers als accommodatieverschaffers bij beheer en exploitatie;
- meer vrijwillige inzet;
- samenwerking beheersmatig en inhoudelijk;
- fasering in uitvoering.

Voorstel

Voorgesteld wordt om een bezuiniging van € 200.000 over een periode van drie jaar door te voeren op het budget accommodatiebeleid. Dit betekent dat een budget resteert in 2016 van € 864.548 (na zowel hervorming van de structuur als sanering van de gebouwen). Aan de accommodatieverschaffer(s) wordt gevraagd invulling te geven aan deze bezuiniging. Evident is dat het grootste bedrag binnen accommodatiebeleid de subsidie aan SMC voor De Werft en De Wetering betreft. Voorgesteld wordt om het grootste deel van de bezuiniging daar te realiseren.

Deze bezuiniging komt bovenop het proces van de herijking. Dezelfde uitgangspunten zijn ook van toepassing op deze bezuiniging.

Inhoudelijke toelichting

Er is sprake van een terugtrekkende overheid. In de herijking van het accommodatiebeleid gaat de gemeente al uit van een eigen verantwoordelijkheid van zowel accommodatieverschaffers als accommodatiegebruikers bij het beheer en de exploitatie van accommodaties. Beleidsmatig is er dan ook geen aanpassing nodig. Van de accommodatieverschaffers en gebruikers wordt dan verwacht dat zij zorgen voor een sluitende exploitatie.

Financiële toelichting

In de gemeentebegroting 2012 het volgende opgenomen voor accommodatiebeleid:

Accommodatieverschaffer	Subsidie in €
SMC*	940.750
Moeruiltje	5.068
Gildenbond	45.000
Pannenhoef*	38.730
Subtotaal	1.029.548
Structureel toegevoegd budget	135.000
Totaal	1.164.548

* Inclusief subsidie voor programmaraad.

** Het betreft hier subsidie voor buurtwerk Pannenhoef en voor de beheerder van Pannenhoef (contacten lopen via jeugdbeleid).

Voor alle accommodaties geldt dat het om langlopende subsidiërelaties gaat. Voor de afbouw van subsidie zal dan ook een redelijke afbouwtermijn in acht moeten worden genomen, rekening houdend met bestaande overeenkomsten.

Financiële vertaling

Bij de herijking accommodatiebeleid is besloten, dat vanaf 2013 structureel € 100.000 bezuinigd moet worden. Daarbovenop wordt voorgesteld om vanaf 2014 (over een periode van 3 jaar) € 200.000 te bezuinigen. De financiële vertaling ziet er dan als volgt uit.

Gemeente-begroting 2012	Bezuiniging in 2013	Beschikbaar in 2013	Bezuiniging vanaf 2014	Beschikbaar in 2014	Beschikbaar in 2015	Beschikbaar in 2016
€ 1.164.548	€ 100.000	€ 1.064.548	€ 200.000	€ 998.881	€ 932.214	€ 864.548

In de bovenstaande financiële vertaling is nog geen rekening gehouden met indexering (loon-/prijscompensatie).

Buitensportaccommodaties

Huidige situatie

In 1999 zijn de buitensportaccommodaties geprivatiseerd.

In de ingebruikgevingsovereenkomsten is het volgende opgenomen. De betreffende verenigingen ontvangen van de gemeente een jaarlijkse exploitatiesubsidie teneinde de veldsportaccommodatie in tenminste de conditie te houden, zoals vastgesteld bij het aangaan van de overeenkomst. De exploitatiesubsidie wordt jaarlijks geïndexeerd met het indexcijfer voor de netto materiële overheidsconsumptie.

De overeenkomsten zijn aangegaan voor onbepaalde tijd. De overeenkomst kan zowel door de gemeente als door de vereniging worden opgezegd. De opzegging geschiedt schriftelijk met opgaaf van redenen en met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden. De gemeente heeft slechts de bevoegdheid de overeenkomst op te zeggen bij redenen ontleend aan het publiek belang.

Voorstel

Voorgesteld wordt om de subsidie over een periode van 10 jaar volledig af te bouwen.

Financiële vertaling*

Vereniging	Subsidie 2012**	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Berkdijk	31.147	28.032	24.917	21.802	18.687	15.572	12.457	9.342	6.227	3.112	0
Uno Animo	50.234	45.211	40.188	35.165	30.142	25.119	20.096	15.073	10.050	5.027	0
VV DESK	73.762	66.386	59.010	51.634	44.258	36.882	29.506	22.130	14.754	7.378	0
HV DESK	8.836	7.952	7.068	6.184	5.300	4.416	3.532	2.648	1.764	880	0
MHC DES	16.265	14.638	13.011	11.384	9.757	8.130	6.503	4.876	3.249	1.622	0
Blauw Wit	18.168	16.351	14.534	12.717	10.900	9.083	7.266	5.449	3.632	1.815	0
Totaal	198.411	178.570	158.728	138.886	119.044	99.202	79.360	59.518	39.676	19.834	0

* In de financiële vertaling is nog geen rekening gehouden met de indexering (volgens netto materiële overheidsconsumptie) van de bedragen zoals in de ingebruikgevingsovereenkomst is opgenomen.

**De indexering is al een aantal jaren niet verwerkt in de begroting. Het bedrag dat in de begroting staat is dan ook lager dan de optelsom van de bedragen in deze kolom.

Opmerkingen

- Beleid / beleidsuitgangspunten moeten gewijzigd worden en er zal een intensief traject met de clubs doorlopen moeten worden. Hiervoor is tijd en capaciteit nodig (moet nog nader worden berekend).
- Er dient rekening gehouden te worden met frictiekosten (tijd, capaciteit en ombouwen water naar eigenhuis aansluitingen).
- Wellicht kan de afbouw ook gerealiseerd worden met een eenmalig afkoopsom. De mogelijkheden hiertoe moeten nader onderzocht worden.
- Nader onderzoek naar de juridische implicaties is noodzakelijk. De volgende juridische vragen zullen o.a. beantwoord moeten worden:
 - Moet de overeenkomst worden aangepast of worden opgezegd?
 - Moet op basis van het vertrouwensbeginsel en de langdurige afspraken met de sportclubs rekening gehouden worden met een extra lange afbouwtermijn?
 - Mogen redenen ontleend aan het publiek belang aangevoerd worden om een privaatrechtelijke overeenkomst op te zeggen?
 - Moet er rekening gehouden worden met een schadevergoeding richting clubs?

Subsidies Welzijnswerk

De subsidies welzijnswerk, een verzamelbegrip, bedragen in 2012 ruim € 309.000. Het kleinste bedrag (€ 131) gaat naar Jeugdcarnavaal Kaatsheuvel, het grootste naar de Twern (afgerond € 85.000), ten behoeve van de salariskosten van beheerders voor de jongerencentra de Kuip en Crossroads en buurthuis Pannehoef.

De subsidies (afgeronde bedragen) zijn in drie categorieën te verdelen:

1. Een kleine 5%, t.w. € 14.750, betreft garantiesubsidie (wordt slechts deels uitgekeerd en kan vanaf 2013 worden geschrapt).
2. 23%, t.w. € 71.000, betreft waarderingssubsidies (op inhoud van de activiteiten wil de gemeente geen invloed uitoefenen, er bestaan deels prestatieafspraken, bijv. openbare optredens door Harmonieën).
3. 72%, € 224.000, betreft budgetsubsidies. Deze dragen bij aan een – al dan niet welomschreven – beleidsdoel, op inhoud en omvang wil de gemeente enige invloed uitoefenen, er worden summier voorwaarden aan gesteld die op onderdelen het karakter hebben van prestatieafspraken.

De subsidies, afkomstig van de budgetten van verschillende beleidsterreinen (zie bijlage 1), zijn verdeeld over de diverse hoofdstukken van de programmabegroting (voornamelijk 6 en 9). Er is geen sprake van één post welzijnssubsidies. Jaarlijks wordt op basis van één adviesnota die over alle hiervoor genoemde subsidies gaat in één keer door het college beslist. Het betreft zo'n vijftig subsidies, die verstrekt worden om activiteiten te ondersteunen en doelen te bereiken op acht beleidsterreinen/-thema's.

Voor het terrein van het accommodatiebeleid is een bezuiniging van € 200.000 uitgewerkt. Daar behoren, voor een bedrag van € 88.000 ook de subsidies bij, die deel uitmaken van de welzijnssubsidies. Dit betekent dat op de overige subsidies welzijnswerk (€ 309.000 -/- € 88.000) een besparing van € 221.000 mogelijk is. Er wordt voorgesteld deze subsidies in drie jaar af te bouwen, te beginnen in 2014. De te verstrekken subsidies op de diverse beleidsterreinen zijn, rekening houdend met een korting van 33 % in 2014, 66% in 2015 en 100 % in 2016, in onderstaande tabel opgenomen.

beleidsterrein, -thema	2013*	2014	2015	2016
allerlei	€ 22.243	€ 14.680	€ 7.340	€ -
amateurskunstbeoefening	€ 46.858	€ 30.926	€ 15.463	€ -
cultuurbezit,-behoud	€ 264	€ 174	€ 87	€ -
jeugd	€ 124.535	€ 82.193	€ 41.097	€ -
ontwikkelingssamenwerking	€ 1.415	€ 934	€ 467	€ -
ouderen, gehandicapten	€ 14.614	€ 9.645	€ 4.823	€ -
volkscultuur	€ 10.984	€ 7.249	€ 3.625	€ -
te verstrekken subsidie:	€ 220.913	€ 145.803	€ 72.901	€ -
bezuinigd:	€ 0	€ 75.110	€ 148.012	€ 220.913

* Daar waar binnen de bedragen sprake is van garantiesubsidies worden deze dus vanaf 2013 wel geschrapt, het gaat daarbij om afgerond structureel € 15.000.

Er is geen rekening gehouden met de indexering van bedragen (zoals voor de salariskosten van de beheerders). Binnen een beleidsterrein of -thema kan ervoor gekozen worden het te bezuinigen bedrag alsnog op een andere activiteit te halen i.p.v. de activiteit zoals in de bijlage vermeld.

De volgende argumenten zijn gebruikt om voor te stellen deze subsidies te stoppen:

- Er is meer en meer sprake van een terugtrekkende overheid, zowel landelijk en provinciaal als lokaal;
- Er is steeds meer sprake van het benadrukken van de eigen kracht van burgers, eigen verantwoordelijkheid van organisaties, zelfredzaamheid in het algemeen;
- De gemeente heeft de komende jaren minder budget beschikbaar;
- Door te bezuinigen op deze subsidies die vooral betrekking hebben op activiteiten van organisaties in het domein vrijetijdsbesteding kan een bezuiniging op de

(maatschappelijke) ondersteuning van burgers met een kleine beurs in deze begroting achterwege blijven.

Er zijn in deze paragraaf geen ideeën uitgewerkt t.a.v. het ondervangen van consequenties van de bezuinigingen. Dat is de verantwoordelijkheid van de subsidieaanvragende organisaties. Door nu eerst te besluiten over afbouwen van subsidies worden organisaties ertoe aangezet tot creativiteit en tot het eerst zelf sluitend zien te maken van hun begroting.

Het proces ziet er nu zo uit dat eerst de gemeente besluit over bezuinigingen op de subsidies. Daarna wordt dat gecommuniceerd naar de organisaties. Deze zijn dan aan zet om na te denken over de te trekken conclusies. Omdat de bezuinigen worden onderbouwd vanuit de zich terugtrekkende overheid, wordt nu de kans aangegrepen om die terugtrekkende beweging te laten zien. Dat betekent: pas hulp aan organisaties aanbieden als ze eerst de ruimte hebben gehad zelf na te denken.

Intensiveringen

RTV Midden-Brabant

De gemeente Loon op Zand heeft, evenals Waalwijk, in 2009 een positief advies gegeven over RTV Midden Brabant aan het Commissariaat van de Media. Op basis van dit advies heeft het Commissariaat van de Media een zendvergunning verleend vanaf 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014. De gemeente heeft daardoor een zorgplicht gedurende 5 jaar, de minimale kosten hiervoor bedragen € 1,30 per woonaansluiting. In 2014 ontvangt de gemeenteraad een voorstel om een besluit te nemen over een nieuw advies voor de daaropvolgende 5 jaar. Tot en met 2012 was het jaarlijkse bedrag van € 12.500 niet structureel in de begroting opgenomen, dat wordt met deze kadernota hersteld.

3.5 Van kadernota tot programmabegroting 2013-2016

Uit de herijking van het financieel perspectief in hoofdstuk 4 blijkt dat er nog een enorme financiële opgave voor ons ligt. De aangegeven richtingen in hoofdstuk 3 blijken voorsnog onvoldoende mogelijkheden te bieden om deze opgave volledig in te vullen. De raad wordt dan ook nadrukkelijk uitgenodigd zich over de richting en de mogelijke opties uit te spreken en aanvullende alternatieven aan te dragen.

Na het vaststellen van de kadernota door de raad gaat het college, binnen de richting die is aangegeven, aan de slag met concrete maatregelen en acties. Het heeft de voorkeur om als uitgangspunt een sluitend perspectief in 2016 te kiezen en voor zover mogelijk ook tot een sluitende begroting in 2013 te komen. Alle komende jaren zullen waarschijnlijk nodig zijn om stap voor stap over de hele linie tot zorgvuldige uitvoering van alle maatregelen te komen.

Het doel is wel om tot principebesluiten te komen waarmee het financieel meerjarenperspectief sluitend kan worden gemaakt, zodat niet ieder jaar opnieuw een discussie over bezuinigingsmaatregelen hoeft te worden gevoerd.

Motie november 2011

Tijdens de behandeling van de programmabegroting 2012-2015 is de volgende motie van LLoZ aangenomen:

Gehoord de beraadslagingen: dringt er bij het college op aan om samen met de stakeholders opbrengsten te genereren om maatschappelijke voorzieningen voor onze inwoners te behouden; verzoekt het college naast bezuinigingen ook te bestuderen of er opbrengsten zijn te genereren, zonder daarbij de totale lasten van de inwoners te verhogen; verzoekt het college de raad deze opbrengstverhogende oplossingen voor te leggen bij de Kadernota in 2012.

Zoals u uit "3.1 Bestuur en organisatie" kunt opmaken zijn de OZB, de toeristenbelasting, en betaald parkeren feitelijk de enige inkomstenbronnen, waarover de raad zelf een besluit kan nemen, die een substantiële bijdrage kunnen leveren aan de financiële opgave. Ten aanzien van de OZB kan daarbij opgemerkt worden dat deze heffing, en dus ook een eventuele verhoging, alleen van toepassing is voor eigenaren van woningen. Deze eigenaren, maar ook huurders, hebben in 2012 overigens een verlaging van de afvalstoffenheffing ontvangen. Het verhogen van de toeristenbelasting zal vooral merkbaar voor bezoekers en niet de inwoners van onze gemeente.

Voor het overige is de rode draad dat de (lokale) overheid zich meer terugtrekt en meer overlaat aan de samenleving zelf. Bij sportverenigingen zou dit kunnen betekenen dat zij een groter beroep op hun leden moeten doen in de vorm van een contributieverhoging of in de vorm van meer zelfwerkzaamheid.

De enige reële mogelijkheid, die wij zien, om opbrengsten te genereren die niet door onze inwoners zelf worden opgebracht, zijn subsidies of andere bijdragen (sponsoring) van derden. Het is, wat het college betreft, vooral aan verenigingen en instellingen zelf om die inkomstenbronnen aan te boren om op die manier de lasten voor hun leden, onze inwoners, beperkt te houden. Wel kunnen we wellicht een ondersteunende of adviserende rol spelen bij bijvoorbeeld het binnenhalen van subsidies.

4. Herijking financieel meerjarig perspectief

Om financieel aansluiting te houden tussen de laatst vastgestelde begroting en deze kadernota schetsen we als eerste nog eens de besluitvorming over de begroting.

Besluitvorming programmabegroting 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Saldo primitieve begroting 2012-2015	-997.000	-852.000	-1.154.000	-1.590.000
Dekkingsplan 2012	1.010.000	981.000	731.000	781.000
Saldo begroting 2012-2015 na besluitvorming	13.000	129.000	-423.000	-809.000
"Bezuinigingsambitie" 2012-2015	1.000.000	1.300.000	1.500.000	1.700.000
Dekkingsplan 2012	1.010.000	981.000	731.000	781.000
Resterende taakstelling 2012-2015	-10.000	319.000	769.000	919.000

In deze tabel is de besluitvorming over het dekkingsplan 2012 op twee manieren verwerkt:

- ten opzichte van het zogenaamde primitieve saldo;
- ten opzichte van de bezuinigingsambitie.

Ten opzichte van het primitieve saldo

Het dekkingsplan 2012 was voldoende om te komen tot een sluitende begroting voor de jaren 2012 en 2013. Dit was ook voor de provincie voldoende om tot zogenaamd repressief toezicht te besluiten.

Ten opzichte van de bezuinigingsambitie

De bezuinigingsambitie is destijds hoger voorgesteld dan volgens het primitieve saldo noodzakelijk was. Die ambitie is tot stand gekomen door ruim aansluiting te zoeken bij het structurele tekort van 2015. Vervolgens is voorgesteld daar in stappen naar toe te groeien om. Dit geeft ons als gemeente de kans om de nog noodzakelijke maatregelen fasegewijs in te voeren en voorkomt (eventuele extra rijksbezuinigingen daargelaten) dat we jaarlijks een discussie over bezuinigingen dienen te voeren.

Het dekkingsplan 2012 was, door het ontbreken van een richtinggevend afwegingskader, vooral financieel ingestoken en daarmee onvoldoende van omvang om de bezuinigingsambitie in te vullen.

Herijking financieel meerjarig perspectief

Bijgesteld financieel perspectief	2013	2014	2015
Stand begroting 2012-2015 inclusief dekkingsplan 2012 (besluit begroting)	129.000	-423.000	-809.000
Ontwikkeling algemene uitkering	-26.000	129.000	218.000
Structurele effecten jaarrekening	-20.000	-20.000	-20.000
Trends en autonome ontwikkelingen	-1.066.500	-1.106.500	-1.198.500
Saldo begroting na herijking	-983.500	-1.420.500	-1.809.500

Conclusie is dat de resterende bezuinigingsambitie niet langer voldoende is om tot een sluitend financieel perspectief te komen. Overigens is bij deze herijking getracht zo volledig mogelijk alle ontwikkelingen in beeld te brengen, waarbij een aantal ontwikkelingen "harder"

zijn dan andere. Een voorbeeld is de inschatting van de effecten voor gemeenten van de extra bezuinigingsmaatregelen die door het Rijk. Zolang hier geen zekerheid over is in de vorm van een opname in de zogenaamde junicirculaire laat de provincie dit nadeel bijvoorbeeld buiten beschouwing bij de beoordeling van de begroting. Dat betekent dat eerder tot repressief toezicht kan worden besloten. Voor een zo reëel mogelijk beeld is het echter wel verstandig dit soort aannamen te verwerken in het perspectief. Hieronder worden de onderdelen van de herijking nader toegelicht.

Provinciaal toezicht

De beoordeling van de Provincie leidt tot één van de volgende twee vormen van toezicht;

- repressief toezicht;
- preventief toezicht.

Repressief toezicht

Bij deze vorm is feitelijk sprake van goedkeuring van de begroting, de provincie heeft er dan vertrouwen in dat de gemeente nu en in de toekomst haar financiële positie op orde houdt. Belangrijk is dat de gemeente hierbij haar autonomie behoudt en dus zelfstandig beslissingen kan nemen.

Preventief toezicht

Hiervan kan sprake zijn bij niet tijdige indiening van de jaarrekening en de begroting maar vooral bij gebrek aan vertrouwen in een gezonde financiële positie of de maatregelen om die positie te bereiken. Consequentie hiervan is dat de gemeente in principe onder curatele wordt gesteld en vooraf goedkeuring van de provincie nodig heeft bij beslissingen van enige materiële aard.

Er zijn grofweg drie manieren om in aanmerking te blijven komen voor repressief toezicht:

1. sluitend perspectief voor alle jaren;
2. sluitende begroting voor 2013;
3. sluitend perspectief in 2016.

Sluitend perspectief voor alle jaren

Uiteraard is dit het beste uitgangspunt, het betekent wel dat in 2013 tot maatregelen moet worden besloten die ook daadwerkelijk in de betreffende jaren tot de beoogde besparing leidt. Daarmee wordt voorkomen dat er voor de jaren waarin sprake is van een tekort een beroep op de algemene reserve wordt gedaan.

Sluitende begroting 2013

Deze strategie komt overeen met die van 2012, we zorgen ervoor dat minimaal het eerstvolgende jaar daadwerkelijk in evenwicht is. Het biedt meer ruimte om zowel tot weloverwogen afwegingen te komen dan wel op een zorgvuldige wijze bijvoorbeeld subsidies af te bouwen en ook deze strategie voorkomt in principe een beroep op de algemene reserve.

Sluitend perspectief 2016

Mochten we, om welke reden dan ook, er niet in slagen om in 2013 tot een sluitende begroting te komen, dan biedt een sluitend perspectief in 2016 ook de mogelijkheid voor repressief toezicht. Voorwaarde van de Provincie is dan wel dat in 2013 daadwerkelijk harde besluitvorming plaatsvindt om dat evenwicht te bereiken. Met andere woorden de provincie accepteert bijvoorbeeld dat waarderingssubsidies zorgvuldig moeten worden afgebouwd maar alleen onder de voorwaarde dat dit besluit ook daadwerkelijk genomen wordt. Bij deze strategie is het waarschijnlijk dat er moet worden ingeteerd op de algemene reserve, omdat in de tussentijdse jaren sprake is van een begrotingstekort.

Ontwikkeling algemene uitkering

Mutaties gemeentefonds	2013	2014	2015
<u>December 2011 - mei 2011</u>			
Algemene mutaties (september en december)	-140.000	-31.000	-67.000
Loon- en prijscompensatie	61.000	121.000	190.000
Ontwikkeling uitk.basis + aantallen, per saldo	-12.000	49.000	95.000
Taakmutaties	21.000	-54.000	-44.000
IU/DU/SU	44.000	44.000	44.000
totaal	-26.000	129.000	218.000

Op de mutaties in het gemeentefonds kunnen we als gemeente in principe geen invloed uitoefenen. Wat we wel kunnen doen is tijdig anticiperen op die mutaties voor zover ze een grote impact hebben op ons financieel perspectief. Complicerende factor hierbij is dat de berekeningen die we kunnen maken van de algemene uitkering ook vaak niet meer dan voorspellingen zijn. Een positieve ontwikkeling van de uitkering op basis van een circulaire van het ministerie in mei kan in september zomaar ineens omslaan in een lagere uitkering en andersom. Die onvoorspelbaarheid heeft vooral betrekking op algemene mutaties, loon- en prijscompensatie en de zogenaamde ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Bij taakmutaties en integratie-, decentralisatie- en suppletie-uitkeringen (IU/DU/SU) gaat het doorgaans om mutaties die niet meer wijzigen.

De berekening van de algemene uitkering in de vastgestelde begroting is gebaseerd op de zogenaamde meicirculaire. Bij de herijking voor deze kadernota zijn de mutaties uit de september- en decembercirculaire verwerkt. De belangrijkste mutaties lichten we hieronder per soort toe.

Algemene mutaties

Dit betreft voornamelijk de 'groei' van het gemeentefonds. In dit geval is er echter sprake van krimp van het gemeentefonds, die veroorzaakt wordt door zowel lagere uitgaven over de hele linie van de rijksbegroting als het naar voor halen van uitgaven van 2012 naar 2011. Normaal gesproken heeft verschuiving van uitgaven door het Rijk per saldo geen effect voor gemeenten. Echter voor de jaren 2009 tot en met 2011 was de omvang van het gemeentefonds 'vastgeklikt' waardoor gemeenten in 2011 dus niet profiteren van de extra uitgaven maar wel last hebben van de lagere uitgaven in 2012.

Loon- en prijscompensatie

Bij de meicirculaire werd nog uitgegaan van een inflatie van 2,25% die niet geheel werd gecompenseerd door de groei van het gemeentefonds. Met dat nadeel hebben we meerjarig in onze begroting al rekening gehouden. Bij de septembercirculaire is gerekend met lagere inflatiecijfers. Dat betekent dat we in de komende jaren van ons financieel perspectief te maken krijgen met een lager nadeel. Dat levert voor de herijking dus een voordeel op.

Ontwikkeling uitkeringsbasis en aantallen

De opbouw van de algemene uitkering komt voor een groot deel tot stand door een bedrag per maatstaf voor een groot aantal maatstaven, bijvoorbeeld bedrag per inwoner, woonruimte, uitkeringsontvanger, jongere en oudere. De aantallen per maatstaf fluctueren zowel landelijk als lokaal. Met name wanneer lokaal de ontwikkeling van de aantallen afwijkt van de landelijke ontwikkeling ontstaan er op dit onderdeel verschillen. Voorbeeld: aantal bijstandontvangers. Wanneer deze landelijk stijgen, dient het bedrag per maatstaf eigenlijk verlaagd te worden omdat er anders teveel middelen aan gemeenten worden uitgekeerd, de omvang van het gemeentefonds verandert in principe namelijk niet. Dit fenomeen doet zich bij meerdere maatstaven voor en levert voor het ministerie een ingewikkelde rekenexercitie op. Om die reden is er een rekenfactor opgenomen binnen de berekening van de algemene uitkering. Bij een stijging van de aantallen wordt in dat geval de factor verlaagd waardoor er macro evenveel wordt uitgegeven. Wanneer een gemeente exact dezelfde ontwikkeling kent

als landelijk, in dit geval stijging aantal bijstandontvangers, verandert er voor die gemeente dus niets. Wanneer echter de groei lager is, ontvangt deze gemeente per saldo dus minder algemene uitkering.

Bij deze herijking voorziet het ministerie dat het aantal bijstandontvangers in 2012 en 2013 hoger is dan in mei werd voorzien. Het aantal bijstandontvangers in 2014 en 2015 is juist lager dan eerder ingeschat. Voor onze gemeente is er nog geen aanleiding de ontwikkeling van de lokale aantallen bij te stellen. Om die reden ontstaat er een begroot financieel nadeel in 2012 en 2013 en een voordeel in 2014 en 2015.

Taakmutaties

De belangrijkste mutatie betreft een korting op het gemeentefonds van in totaal € 100 miljoen door de verplichte invoering van de Regionale Omgevingsdiensten (RUD). Deze is eerder aangekondigd, weer teruggedraaid maar wordt nu alsnog doorgevoerd. Het Rijk gaat er hierbij vanuit dat gemeenten in staat zijn een efficiencyvoordeel te halen door de taken handhaving en toezicht regionaal uit te voeren en waarbij het Rijk dus voor het grootste deel van dat voordeel, ten gunste van zichzelf, een korting op het gemeentefonds toepast. Voor Loon op Zand betekent dit een korting van ruim € 100.000 (zie ook Trends en ontwikkelingen voor de overige consequenties van de invoering RUD).

Daarnaast is sprake van een toevoeging voor bijzondere bijstand voor kwetsbare groepen. Binnen de begroting is hiervoor geen aanpassing nodig omdat het betreffende budget via zero-based met ingang van de primitieve begroting al is aangepast. Tot slot vindt er voor 2012 en 2013 een toevoeging plaats voor de transitiekosten AWBZ naar WMO. Die bedragen zijn eveneens als extra uitgave onder Trends en ontwikkelingen opgenomen (*ten tijde van de afronding van deze kadernota was er sprake van dat, via het Lente-akkoord, de transitie wordt uitgesteld, dit is echter niet meer verwerkt*).

Decentralisatieuitkeringen

Hier gaat het om een bijstelling van de decentralisatie-uitkeringen WMO en CJG⁷ en een eenmalige decentralisatie-uitkering voor de invoeringskosten decentralisatie Jeugdzorg voor 2012. Bij Trends en ontwikkelingen houden we met hetzelfde bedrag rekening als extra uitgave.

Structurele effecten jaarrekening

Het jaar 2011 is afgesloten met een positief saldo van € 583.000. Hierbij moet opgemerkt worden dat tussentijds sprake was van een aanvulling uit de algemene reserve van bijna € 0,9 miljoen en dat een deel van dat resultaat (€ 260.000) bestemd is om in 2012 alsnog activiteiten voor uit te voeren.

Zoals elk jaar wordt het saldo bepaald door mee- en tegenvallers. In tegenstelling tot vorig jaar zijn de structurele effecten hiervan beperkt, met één uitzondering en wel de WMO. De afwijkingen voor deze kadernota worden ook tot die categorie beperkt. Een meer volledige toelichting op het resultaat treft u uiteraard bij de jaarrekening aan.

Zoals eerder en ook in de jaarrekening aangeven waren nog niet alle onderdelen van de begroting zero-based bekeken. Dit is een deel van de oorzaak dat een aantal afwijkingen in de jaarrekening een structureel karakter hebben.

⁷ Centrum Jeugd en Gezin.

Effecten jaarrekening	2013	2014	2015
Leges APV	30.000	30.000	30.000
Rampenbestrijding	50.000	50.000	50.000
Overige beschermende maatregelen	30.000	30.000	30.000
WMO, rolstoelvoorzieningen	-280.000	-280.000	-280.000
Programma onderwijs	150.000	150.000	150.000
totaal	-20.000	-20.000	-20.000

Leges APV / Rampenbestrijding / Overige beschermende maatregelen

Op deze onderdelen is de zerobased-operatie nog niet afgerond. Uit de analyse van de jaarrekening blijkt zowel in 2010 als in 2011 een overschot op de drie genoemde onderdelen. Voor deze herijking is de aanname gedaan dat we een deel hiervan als structureel kunnen aanmerken. In aanloop naar de begroting 2013 onderbouwen we deze onderdelen zero-based.

WMO

De budgetten die hiermee samenhangen blijken door het open-einde karakter erg lastig te ramen. De lasten voor rolstoelvoorzieningen lijken te stabiliseren op bijna €0,7 miljoen. Het budget voor dit onderdeel binnen de WMO is vanaf 2012 geraamd op €410.000.

De verwachting is niet dat met de huidige indicatiestelling de kosten de komende jaren lager uitkomen. Wel wordt blijvend gezocht om de kosten te beperken of te verlagen via bijvoorbeeld aanbestedingen. Vooralsnog willen we daar nu geen voorschot op nemen.

Programma Onderwijs

Uit de jaarrekening blijkt een overschot van bijna €300.000 op dit programma. Het programma is nog niet zerobased opgebouwd. Dit moet in de aanloop naar de begroting 2013 een vervolg krijgen. Vooralsnog gaan we er voor deze kadernota vanuit dat hierdoor €150.000 vrijvalt. Uit de nadere analyse moet dat echter nog wel blijken, daarin zit dus enig voorbehoud.

Trends en ontwikkelingen

Trends en ontwikkelingen	2013	2014	2015
Beleidsintensiveringen			
Structurele bijdrage RTV Midden Brabant	-12.500	-12.500	-12.500
Verhoging inwonerbijdrage ROM	-42.000	-84.000	-126.000
Bijdrage aan het Sociaal economisch team (SET)	-34.000	-34.000	-34.000
Verhoging budget Recreatie en toerisme	-30.000	-30.000	-30.000
Invoering stimuleringsbudget	-50.000	-100.000	-150.000
Overige ontwikkelingen			
Aanpassing ICT-budget (o.a. IBP 2012-2016)	-100.000	-100.000	-100.000
CJG, vervallen invoeringskosten digitaal dossier	11.000	11.000	11.000
Invoering RUD	-77.000	-77.000	-77.000
Veiligheidsregio	-100.000	-100.000	-100.000
Verlaging dividend BNG	-40.000	-40.000	-40.000
Aanvullende rijksbezuinigingen	-500.000	-500.000	-500.000
Aanvullen algemene reserve voorstel Infra	-40.000	-40.000	-40.000
Decentralisatie rijkstaken	pm	pm	pm
Invoeringskosten decentralisatie	-52.000		
Herijking gemeentefonds	pm	pm	pm
totaal	-1.066.500	-1.106.500	-1.198.500

Bij de trends en ontwikkelingen kan onderscheid gemaakt worden tussen beleidsintensiveringen, overige ontwikkelingen en de invoering van een stimuleringsbudget.

Beleidsintensiveringen

Hieraan ligt een bewuste keuze ten grondslag om binnen één van de domeinen extra in te zetten op beleid. De motivatie daarvoor is opgenomen onder het kopje “intensiveringen” bij de afzonderlijke domeinen.

Invoering stimuleringsbudget

Één van de mogelijke maatregelen is de afschaffing van de waarderingssubsidies. Dit volgt uit de lijn van de terugtrekkende overheid en het alleen nog structureel verlenen van subsidies voor activiteiten waar een aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. De andere lijn is dat de gemeente meer stimulerend en faciliterend wil optreden, ofwel het ondersteunen van activiteiten in de opstartfase waarna de activiteit of organisatie op eigen benen moet kunnen staan. Om dit te realiseren zijn echter wel financiële middelen nodig. Er wordt in het perspectief rekening gehouden met een bedrag dat oploopt naar € 150.000 structureel wat dus jaarlijks op incidentele basis wordt ingezet. Om te voorkomen dat een groot deel van het budget aan administratieve lasten opgaat is het voornemen hiervoor minimale regels te hanteren. Het betekent dus eveneens ruime kaders van zowel gemeenteraad als het college om budgetten snel en effectief, bij voorkeur in de wijken, in te kunnen zetten met verantwoording achteraf.

Overige ontwikkelingen

Deze zijn meer onvermijdelijk als gevolg van eerder ingezet beleid of betreffen onderdelen waarop we niet of nauwelijks invloed hebben.

Aanpassing ICT-budget en werkwijze (onder andere IBP⁸ 2012-2016)

IBP

In 2008 stelde de raad het ‘IBP 2008-2012’ vast. De ontwikkelingen op het gebied van ICT en digitalisering gaan dermate snel dat dit IBP deels achterhaald is. We maakten in 2011 een start met de herijking en kwamen tot de conclusie dat het beter is om het ‘IBP 2008-2012’ af te sluiten, waarbij wel de reeds opgestarte projecten worden afgerond. Voor de periode daarna (2012-2016) stellen we een nieuw IBP op.

Onderdelen van het nieuwe IBP (2012-2016) zijn uiteraard enkele nieuwe ontwikkelingen én een aantal ‘oude’ projecten die nog niet waren opgestart maar nog wel relevant zijn. Voor het oude IBP voteerde de raad een afzonderlijk krediet van ruim € 2 miljoen. Een deel van het krediet is nog niet aangewend en daarmee beschikbaar als dekking voor het nieuwe IBP. Het nog niet bestede deel bedraagt ongeveer € 310.000. De geraamde investering voor het nieuwe IBP is € 630.000. Over de periode 2012-2016 is dat € 64.000 per jaar. Uitgangspunt daarbij is dat we het nieuwe IBP sober en doelmatig insteken. Het bestaat en voor een groot gedeelte uit onderhoud en vervanging van bestaande programmatuur. Daarbij bezien we de mogelijkheden van inverdienaspecten.

Overigens rapporteren we over het ‘IBP 2008-2012’ afzonderlijk op het moment dat de resultaten van de IT-audit gereed zijn. Daarnaast kan de raad uiteraard kennis nemen van het ‘IBP 2012-2016’.

Aanpassing werkwijze

Zoals gezegd, waar het gaat om beheer en investeringen in ICT, willen we scherp kijken naar de efficiency die dit oplevert. Daarbij stellen we onszelf de vraag: als het niet minimaal de investering zelf oplevert waarom dan toch investeren?

In een aantal gevallen gaat het om een wettelijke verplichting of om vervangingsinvesteringen die daadwerkelijk niet hetzelfde bedrag als de investering aan efficiency opleveren. Daarnaast willen we tot een andere werkwijze komen als het gaat om het jaarlijkse ICT-budget. Tot nu toe is er sprake van een vast jaarbedrag voor de jaarlijks terugkerende kosten

⁸ Informatiebeleidsplan.

zoals licenties, onderhoud, hosting en werkplekbeheer. Daarnaast is sprake van kapitaallasten vanuit het IBP waar een onttrekking uit de reserve automatisering tegenover staat.

We stellen voor om met ingang van 2012 uit te gaan van een (te indexeren) vast jaarlijks budget voor ICT waar zowel de reguliere kosten als de investeringen onderdeel van uitmaken. Gevolg is dat we ICT-investeringen niet langer activeren maar de kosten ineens nemen. Om fluctuaties in de jaarrekening te voorkomen, stellen we voor de bestaande 'reserve automatisering' te gebruiken als egalisereserve.

Effect op het financieel meerjarig perspectief

Het ICT-budget voor de reguliere lasten bedraagt in 2012 € 1,4 miljoen. Dit budget is gebaseerd op de feitelijke kosten 2010 en voor 2011 en 2012 niet geïndexeerd. Feitelijk zou voor 2012 nog een indexatie moeten plaatsvinden van 2%. Daarnaast is sprake van een jaarlijks tekort op de investeringen van € 64.000 (zie hierboven). Afgerond zou daarmee een bijstelling van € 100.000 dienen plaats te vinden. Vanaf de begroting 2013 wordt dat bedrag dan jaarlijks, voor zover nodig, geïndexeerd. Er is dan geen afzonderlijke kredietaanvraag met dekking meer nodig voor het 'IBP 2012-2016' zoals dit in het verleden wel het geval was.

Kanttekening

Mocht blijken dat we geconfronteerd worden met onvoorziene wettelijk verplichte ontwikkelingen op het gebied van ICT, die een inbreuk hebben op het uiteindelijke 'IBP 2012-2016' dan communiceren we daarover vanzelfsprekend met de raad.

CJG

De (structureel) geraamde bijdrage voor de invoering van het digitaal dossier kan met ingang van 2013 vervallen.

Invoering Regionale Omgevingsdienst (RUD)

Daar waar de verplichte invoering van de RUD tot een efficiencykorting zou moeten leiden, is daar wellicht bij een benadering op macroniveau wel sprake van maar pakt dit lokaal anders uit. Bij de ontwikkeling van de algemene uitkering was al zichtbaar dat het Rijk zich € 100 miljoen van dat eventuele voordeel toe-eigent.

Bij de daadwerkelijke invoering van de RUD zou hier een voordeel zichtbaar moeten zijn. Hiervan is lokaal echter geen sprake. Bij volledige overheveling van de handhaving- en toezichttaken vervalt er 2,6 fte binnen onze begroting, tegen gemiddeld € 60.000 een voordeel van € 156.000. Hier staat tegenover dat de RUD voor deze taken ons een rekening stuurt van € 233.000. Dit komt omdat de RUD ook overheadkosten heeft in de vorm van huisvesting, ondersteuning en automatisering. Hoewel de uurtarieven van de RUD wat lager uitvallen dan de huidige uurtarieven van Loon op Zand, vervallen voor ons vooralsnog alleen de kale loonkosten. De omvang van 2,6 fte is te klein om ook te kunnen schrappen in kosten zoals ondersteuning en huisvesting.

Nog niet bekend is of de RUD in staat is meer efficiencyvoordeel te halen dan nu in het concept bedrijfsplan is opgenomen. In deze kadernota houden we in principe rekening met het maximale nadeel van € 77.000 bij de meest uitgebreide afname van dienstverlening van de RUD.

Dividend BNG

Voorzichtigheidshalve houden we er rekening dat de halvering van het dividend door de BNG ook in de komende jaren van toepassing is, over dit onderwerp is ook bij Bestuursrapportage 2012-I gerapporteerd.

Aanvullende rijksbezuinigingen

Op 1 maart heeft het Centraal Planbureau de economische cijfers voor de komende jaren gepresenteerd. Hieruit blijkt dat het begrotingstekort bij het Rijk oploopt tot 4,5%. Wanneer het kabinet vast wil houden aan het in Europees verband afgesproken percentage van 3% betekent dit extra bezuinigingen van € 10 tot € 15 miljard. Bekend is dat er tijdens het "Catshuisoverleg" een pakket van € 14,5 miljard aan maatregelen op tafel lag.

Hiervan is eveneens bekend dat de doorwerking naar het gemeentefonds een korting inhield van gemiddeld ruim €400 miljoen (€0,4 miljoen voor Loon op Zand). Afgezet tegen het verleden pakt de korting op het gemeentefonds, gegeven de totale omvang van €14,5 miljard, relatief laag uit.

Het "lenteakkoord", dient ten tijde van het schrijven van deze kadernota nog nader doorgerekend te worden. Dit akkoord zal naar alle waarschijnlijkheid voor het gemeentefonds gaan uitpakken. Vooralsnog gaan we uit van €0,5 miljoen.

Aanvullen algemene reserve

Bij het beschikbaar stellen van het budget (€200.000) voor het plan van aanpak voor de afdeling Infra is besloten dat de onttrekking aan de algemene reserve hiervoor de komende jaren weer moet worden aangevuld.

Decentralisatie rijkstaken

Zoals bekend vindt er komende jaren een decentralisatie van rijkstaken plaats op de volgende terreinen:

- AWBZ;
- Jeugdzorg;
- Wet Werken Naar Vermogen (WWNV).

Kenmerkend hierbij zijn de efficiencykortingen die worden toegepast. Nog niet bekend is of dit voor onze gemeente financieel nadelig uitpakt. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van de mate waarin er op dit moment ABWZ-zorg wordt verleend. Wanneer de verstrekkingen in deze regio op dit moment nu relatief ruim zijn, is de kans groot dat Loon op Zand een zogenaamde nadeelgemeente wordt. Ook bepalend is de mate waarin er al een goede infrastructuur aanwezig is om de voorzieningen te verstrekken en als laatste is vooral het beleid bepalend. Vooralsnog houden we in ons financieel meerjarig perspectief rekening met positieve dan wel negatieve financiële effecten. De middelen worden vooralsnog verstrekt via een decentralisatie-uitkering binnen het gemeentefonds. Mocht Loon op Zand een nadeelgemeente zijn (voor het saldo van de 3 regelingen) dan is dit nadeel beperkt tot €15 per inwoner per jaar voor het eerste jaar. Dit nadeel loopt overigens per jaar op met €15. In het meest negatieve scenario betekent dit dus structureel €1,4 miljoen na 4 jaar.

Als uitgangspunt kan geformuleerd worden dat de nieuwe taken uitgevoerd moeten worden binnen de over te hevelen financiële middelen omdat de gemeente Loon op Zand niet de financiële capaciteit heeft om Rijksbezuinigingen op lokaal niveau te repareren.

Invoeringskosten decentralisatie

We hebben al wel te maken met de voorbereidingen op de aanstaande decentralisaties (zie verder in deze Kadernota). De aanloopkosten voor de transitie AWBZ naar WMO bedragen voor 2012 €78.000 en voor 2013 €52.000. Daarnaast is in 2012 nog €18.000 nodig voor invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg.

Genoemde bedragen worden door het Rijk vergoed en zijn onderdeel van de mutaties in het gemeentefonds (zie hiervoor onder 'ontwikkeling algemene uitkering').

Herijking clusters gemeentefonds

Er vindt op dit moment nog steeds onderzoek plaats naar de herijking van een aantal clusters binnen het gemeentefonds. Een cluster is in feite een verzameling van enkele eenduidige taken die in elke gemeente worden uitgevoerd. De verdeling van het gemeentefonds vindt plaats via een globale systematiek waarbij in feite wordt aangesloten bij de gemiddelde daadwerkelijke lasten van de clusters. Is bijvoorbeeld zichtbaar dat er door gemeenten macro meer wordt uitgegeven aan het cluster maatschappelijke zorg dan aan het cluster wegen, kan er aanpassing plaatsvinden op de maatstaven die aan de clusters gerelateerd zijn. Bijvoorbeeld een verhoging van het bedrag per inwoner tussen de 75 en 85 jaar. Omdat de omvang van het gemeentefonds in principe gelijk blijft, daalt dan bijvoorbeeld het bedrag per oppervlakte van de gemeente.

De VNG krijgt het zeer lastig bij het innemen van een standpunt in dit dossier. Hoewel er nog geen financiële effecten en omvang van verschuiving tussen clusters bekend zijn gemaakt, roeren verschillende groepen gemeenten zich. Een groot deel van de gemeenten - blijkt na raadpleging - is voor uitstel van de herijkingoperatie omdat die voor eventuele nadeelgemeenten wel op een erg slecht moment komt gezien de bezuinigingen. De groep middelgrote gemeenten pleit juist voor snelle invoering omdat zij van mening zijn dat een eventuele scheve verdeling zo snel mogelijk recht gezet moet worden. Dan hebben we ook nog de groep van de grote plattelandsgemeenten die pleiten voor versterking van de maatstaven die met name voor hen van belang zijn. Tot slot is er dan nog het advies van de raad voor de financiële verhoudingen. Die adviseert negatief over de voorgenomen herijking omdat die herijking ook uitgaat van de zogenaamde meest efficiënte gemeenten. Het probleem is echter dat niet valt vast te stellen welke gemeenten efficiënt werken door alleen maar te kijken naar de uitgaven op een bepaald cluster. Het kan zo zijn dat er weinig wordt uitgegeven op de taak openbare veiligheid omdat er bijvoorbeeld zwaar is geïnvesteerd in openbare verlichting waarvan wellicht een preventieve werking uitgaat.

We kunnen op dit moment niet aangeven welke effecten dit heeft voor Loon op Zand. De minister heeft vooralsnog besloten de herijking in ieder geval uit te stellen tot 2014.

Conclusie

De herijking van het financieel perspectief geeft een negatiever beeld dan het perspectief van de laatste begroting, met name door de extra verwachte Rijksbezuinigingen.

	2013	2014	2015	2016
Bijgesteld financieel perspectief	-983.500	-1.420.500	-1.809.500	-1.809.500

Voor de jaarschijf 2016 is vooralsnog hetzelfde bedrag aangehouden als voor 2015 (ten behoeve van de vergelijking met de mogelijke besparingen in 2016). Bij het opstellen van de begroting 2013-2016 wordt deze schijf toegevoegd en worden ook de bedragen van de overige jaren aangepast. Een voorbeeld is de indexatie van bedragen voor 2103 die structureel doorwerken (hier staat in principe deels compensatie via de algemene uitkering tegenover).

Voorstel voor maatregelen

In onderstaande tabel zijn de besparingsmogelijkheden uit hoofdstuk 3 samengevat.

Samenvatting mogelijkheden voorstellen	2013	2014	2015	2016
Bestemmingsplannen	35.000	85.000	85.000	85.000
Openbare verlichting	20.000	20.000	20.000	20.000
Groenvoorziening	100.000	200.000	200.000	200.000
Speelvoorziening	0	10.000	20.000	0
Verhandingen	0	150.000	150.000	0
Subsidies welzijnswerk	15.000	75.000	150.000	220.000
Peuterspeelzaalwerk	0	0	55.000	110.000
Bibliotheek	0	75.000	162.500	250.000
Sportaccommodaties	0	20.000	40.000	60.000
Accommodatiebeleid	0	66.000	132.000	200.000
College van B&W	0	50.000	100.000	100.000
OZB-verhoging (10%)	350.000	350.000	350.000	350.000
Toeristenbelasting (10%)	60.000	60.000	60.000	60.000
Betaald parkeren	0	0	100.000	100.000
Totaal aan maatregelen	580.000	1.161.000	1.624.500	1.755.000

Friciekosten

Bij de dekkingsplannen 2011 en 2012 is tot nu toe geen rekening gehouden met frictiekosten om de bezuinigingen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Dit is niet langer reëel. Om de komende bezuinigingen te realiseren zal er hier en daar ook geïnvesteerd moeten worden, soms in menskracht maar soms ook in voorzieningen.

Een uitdaging is nog wel waar de financiële ruimte voor deze investeringen vandaan moet komen. Idealiter kan hiervoor ruimte worden gevonden door meer te bezuinigen dan strikt noodzakelijk, het tempo van de bezuinigingen speelt hierbij wel een rol. Wellicht is een vorm van voorfinanciering vanuit de algemene reserve nodig. Dit stelt overigens hoge eisen aan de discipline om die bedragen t.z.t. ook weer terug te storten.

Op dit moment is nog onvoldoende bekend om welke eenmalige investeringen het gaat. Een voorbeeld is de omvorming van groen. Om een structurele besparing te realiseren zal onderhoudsintensief groen moeten worden omgezet in onderhoudsvriendelijk groen. Hiervoor kan bijvoorbeeld een eenmalige investering tussen de € 100.000 en € 200.000 nodig zijn, die ten laste van de algemene reserve moet worden gebracht.

5. Vermogenspositie

Zoals we in de inleiding aangeven gaan we in deze kadernota kort in op onze vermogenspositie om daarmee een completer beeld van onze totale financiële positie te geven.

In deze kadernota beperken we ons tot de vrije reserves en alle risico's omdat die het meest relevant zijn voor de financiële positie. Aan de overige reserves en voorzieningen is immers een specifieke bestemming gekoppeld.

In de paragraaf weerstandsvermogen, bij zowel de begroting als de jaarrekening, geven we een uiteenzetting van onze vermogenspositie. Kort gezegd maken we in die paragraaf de match tussen onze vrije reservepositie (weerstandscapaciteit) en de risico's (risicoprofiel). De verhouding tussen capaciteit en profiel zegt iets over ons weerstandsvermogen. Voor deze kadernota houden we, voor zowel het profiel als de standen van de reserves, aansluiting bij de jaarrekening 2011.

Weerstandsvermogen

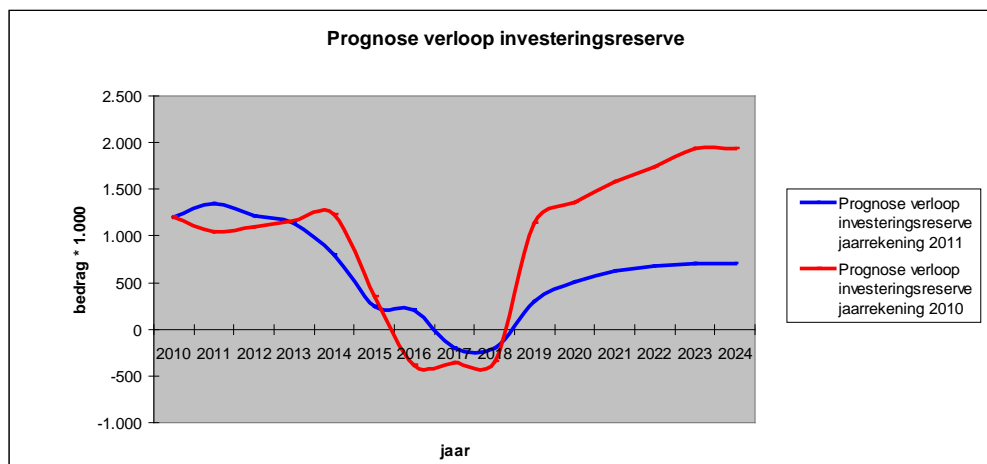
Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	35.000	B	868.750
Incidenteel	C	11.423.105	D	12.242.500
Totaal	E	11.458.105	F	13.111.250
Structureel (A/B)		0,0		
Incidenteel (C/D)		0,9		
Totaal (E/F)		0,9		

Zoals bekend komt hier een ratio van 0,9 uit waar een ratio van minimaal 1 het meest wenselijk is. Zoals in de jaarrekening aangegeven was er sprake van een momentopname. Zowel het risicoprofiel schommelt als de weerstandscapaciteit.

Ontwikkeling van de vermogenspositie

Binnen de ontwikkeling van de vermogenspositie zijn vooral de investeringsreserve en algemene reserve van belang.

Zoals uit onderstaande grafiek blijkt, komt de stand van de investeringsreserve in de periode 2017 t/m 2019 onder €0. Dit wordt veroorzaakt omdat voor de komende jaren een groot deel van de investering ten behoeve van de N261 wordt gedekt via de investeringsreserve.

Bij ongewijzigde omstandigheden zal er dus in 2017 een tijdelijke aanvulling van ongeveer €0,2 miljoen moet plaatsvinden om alle reserves boven €0 te houden. Wanneer de stand van de investeringsreserve dit toelaat kan de betreffende €0,2 miljoen weer terugvloeien.

De ontwikkeling van de algemene reserve is gebaseerd op de stand bij Berap I aangevuld met voorziene mutaties in de komende jaren.

	31-12-2011	mut 2012	mut 2013	mut 2014	mut 2015
Verloop algemene reserve					
Doorontwikkeling infra		-200.000	40.000	40.000	40.000
It-audit		-9.500			
Kernwinkelgebied		-405.000			
Restant resultaat jaarrekening 2011		320.000			
Bespaarde rente (afhankelijk ontwikkeling res + voorz)		370.000	350.000	320.000	300.000
Restant extra ondersteuning BD		-119.000			
Proces raadpleging inwoners		-27.500			
Tijdelijke aanvulling investeringsreserve					-200.000
Stand per	1.750.000	1.679.000	2.069.000	2.429.000	2.569.000

Zoals uit de tabel blijkt houden we er rekening mee dat vanaf 2017 (2015 in bovenstaand overzicht voor een idee over de aanpak) een tijdelijke aanvulling van de algemene reserve aan de investeringsreserve nodig is. Dit houdt tevens in dat de mogelijkheden om incidentele projecten te dekken uit deze reserve de komende jaren minimaal zijn. Zeker ook gegeven het feit dat voor de realisatie van een aantal bezuinigingen eenmalige impulsen nodig zijn waarvoor wellicht ook een beroep op de algemene reserve nodig is.

Bijlage 1, overzicht subsidies welzijnswerk

Budget van beleidsterrein	Organisatie	Onderdelen	Totaal
Accommodatiebeleid	Buurtwerk Pannehoef	subsidie algemeen	€ 12.330
	Gildenbond		€ 45.000
	Triangel/de Twern	beheerder Pannehoef	€ 26.342
	VV Blauwwit de Moer	t Moeruiltje	€ 5.068
Totaal accommodatiebeleid			€88.740
Allerlei	Biljartvereniging de Gildenbond		€ 1.035
	Kroak	elektra	€ 1.410
		garantiesubsidie	€ 2.348
	Slachtofferhulp (regioafspraken)		€ 5.047
	Volksuniversiteit	garantiesubsidie	€ 11.903
zwemmen 55+	garantiesubsidie	€ 500	
Totaal allerlei			€22.243
Amateur kunstbeoefening	Bel Canto		€ 518
	Concordia		€ 3.193
	De Vaert Erin		€ 518
	Drumband Maurits	subsidie alg.+ vervoer (€ 1.394)	€ 3.067
	Harmonie Kaatsheuvel	de organisatie zelf	€ 6.209
		hafa stim.reg.+subs/leerl.	€ 4.825
	Kaatsheuvels Volkstoneel		€ 518
	Kwint		€ 518
	Liedertafel		€ 518
	Lindelijsters		€ 518
	Moers Verzetje		€ 259
	Sophia		€ 13.711
	St.Joachim		€ 2.560
Stg. Muziekopleidingen LoZ	repar.budg (€ 3.000)+subs/leerl.	€ 9.926	
Totaal amateur kunstbeoefening			€46.858
Cult.bez.behoud	Ledermuseum Waalwijk		€ 264
Totaal cult.bez.behoud			€ 264
Jeugd	Crossroads	huisvesting en activiteiten	€ 18.760
	de Kuip	huisvesting en activiteiten	€ 18.760
	Jeugdpret (Khvl)		€ 1.319
	Jeugdvlak.werk Loon op Zand		€ 1.319
	Scouting MLK	huisv.+Subs./lid	€ 12.313
	Scouting PSG	huisv.+Subs./lid	€ 10.232
	Tejater spot		€ 3.200
	Triangel/de Twern	beheerder Crossroads	€ 29.316
beheerder de Kuip		€ 29.316	
Totaal jeugd			€124.535

Budget van beleidsterrein	Organisatie	Onderdelen	Totaal
Ontwikkelingssamenwerking	Gered Gereedschap		€ 760
	Wereldwijd	scholenproject	€ 655
Totaal ontwikkelingssamenwerking			€1.415
Ouderen / gehandicapten	Computercursus ouderen		€ 1.131
	Dag vd ouderen		€ 1.593
	Gehandicaptenplatform (N.B.!)	algemeen+vervoerskosten	€ 4.321
	KBO de Moer	basisactiviteiten	€ 750
		Wmo gerelateerde activiteiten	€ 500
	KBO Kaatsheuvel	basisactiviteiten	€ 2.000
		Wmo gerelateerde activiteiten	€ 500
KBO Loon op Zand	basisactiviteiten	€ 2.000	
	Wmo gerelateerde activiteiten	€ 500	
zwemmen 55+	algemeen	€ 1.319	
Totaal ouderen / gehandicapten			€14.614
Volkscultuur	Dec activ Com LOZ		€ 335
	Heemkundekring Kaatsheuvel ⁹		€ 3.289
	Heemkundekring LOZ		€ 2.432
	Jeugdcarnaval de Moer		€ 263
	Jeugdcarnaval Kaatsheuvel		€ 131
	St Nic Comité de Moer		€ 263
	St Nic Comité Khvl		€ 394
	Stg Oranjevieringen ¹⁰	Kon.dag; dodenherdenking	€ 2.455
	Turfstekerslaand		€ 1.422
Totaal volkscultuur			€10.984
Totaal			€309.653

⁹ Misschien gaat het de ambtelijke organisatie werk opleveren als we stoppen met vergoeden archiveringswerkzaamheden door deze organisaties.

¹⁰ Ph 31-05: overwegen over te brengen naar onderdeel programmabegroting welke over bestuur en representatie gaat i.v.m. bijdrage aan nationale herdenkingen

Gemeentewinkel

Bezoekadres Nieuwe Markt 5, Kaatsheuvel

Postadres Postbus 7, 5170 AA Kaatsheuvel
 Telefoon 0416 - 289111
 Fax 0416 - 289289
 Website: www.loonopzand.nl
 E-mail: info@loonopzand.nl
 Open: Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag
 van 8.30 - 12.30 uur
 en woensdag van 13.30 - 19.30 uur.

Gemeentekantoor

Bezoekadres Modelleur 13, Kaatsheuvel

Postadres Postbus 7, 5170 AA Kaatsheuvel
 Telefoon 0416 - 289111